

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ
ΙΔΡΥΜΑ
—■—
ΤΕΙ ΗΠΕΙΡΟΥ

Α.Τ.Ε.Ι ΗΠΕΙΡΟΥ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΗΓΟΥΜΕΝΙΤΣΑΣ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Εφαρμοσμένες Ξένες Γλώσσες στη Διοίκηση και την Οικονομία

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΤΗΣ ΑΝΝΑΣ ΡΟΛΙΝΣΚΑ-ΠΑΠΠΑ
ΘΕΜΑ: ΝΟΡΒΗΓΙΑ – ΑΝΓΚΟΛΑ: ΜΙΑ ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ

Επιβλέπων καθηγητής: Θεμιστοκλής Γκόγκας

Ηγουμενίτσα, Μάιος 2018

Τίτλος πτυχιακή εργασίας: Νορβηγία – Αγκόλα: μια συγκριτική μελέτη

Ονοματεπώνυμο: Άννα Ρολίνσκα-Παππά

Υπεύθυνος Καθηγητής: Θεμιστοκλής Γκόγκας

Ηγουμενίτσα, Μάιος 2018

Δήλωση: Δηλώνω υπεύθυνα ότι το παρόν κείμενο αποτελεί προϊόν προσωπική μελέτης και εργασίας και πως όλες οι πηγές που χρησιμοποιήθηκαν για τη συγγραφή δηλώνονται σαφώς και στις παραπομπές και στο βιβλιογραφικό κατάλογο.

Ρολίνσκα-Παππά Άννα

Ηγουμενίτσα, Μάιος 2018

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Περίληψη.....	σελ. 5
Πρόλογος.....	σελ. 6
Εισαγωγή.....	σελ. 7
1 ^ο κεφάλαιο: Η ιστορία των δύο χωρών.....	σελ. 9
1.1 Νορβηγία.....	σελ. 10
1.2 Αγγκόλα.....	σελ. 15
2 ^ο κεφάλαιο: Η πολιτική των δύο χωρών.....	σελ. 20
2.1 Νορβηγία.....	σελ. 21
2.2 Αγγκόλα.....	σελ. 26
3 ^ο κεφάλαιο: Η οικονομία των δύο χωρών.....	σελ. 31
3.1 Νορβηγία.....	σελ. 32
3.2 Αγγκόλα.....	σελ. 37
4 ^ο κεφάλαιο: Η εκπαίδευση - πολιτισμός των δύο χωρών.....	σελ. 42
4.1 Νορβηγία.....	σελ. 43
4.2 Αγγκόλα.....	σελ. 48
Συμπεράσματα.....	σελ. 53
Επίλογος.....	σελ. 58
Βιβλιογραφία.....	σελ. 60

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα πτυχιακή εργασία πραγματοποιήθηκε στο Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Ηπείρου, στο τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων, στην Ηγουμενίτσα. Στόχος αυτής της πτυχιακής είναι η ανάλυση σε βάθος των λόγων που οδήγησαν τις δύο χώρες που πραγματεύεται η εργασία, Νορβηγία και Αγκόλα, στην οικονομική και πολιτισμική άνθιση και στις άθλιες συνθήκες διαβίωσης, αδιαφάνειας και διαφθοράς αντίστοιχα. Επίσης, στόχος είναι η εφαρμογή των γνώσεων που αποκτήθηκαν κατά τη διάρκεια της φοίτησής μου στο Τμήμα σχετικά με τη μεθοδολογία έρευνας, τον ευρωπαϊκό πολιτισμό (Αποικιοκρατία των Πορτογάλων στην Αγκόλα), την πολιτική επιστήμη (σχέσεις μεταξύ των δύο στρατοπέδων στην Αγκόλα κατά τη διάρκεια εμφύλιων διαμαχών) και του διεθνούς μίνατζμεντ.

Η εργασία αυτή αποτελείται από 8 ενότητες. Τον πρόλογο, όπου αναφέρεται το θέμα της εργασίας και οι στόχοι αυτής, την εισαγωγή, όπου γίνεται λόγος για το θέμα της. Στη συνέχεια έχουμε τον χωρισμό σε 4 κεφάλαια. Το πρώτο κεφάλαιο που εξετάζει τις δύο χώρες από ιστορική μεριά, το δεύτερο κεφάλαιο που ασχολείται με την πολιτική των χωρών, το τρίτο όπου παρουσιάζεται η οικονομία των συγκρινόμενων κρατών και τέλος, το τέταρτο κεφάλαιο, όπου αναλύεται η εκπαίδευση που παρέχεται τόσο στην Αγκόλα όσο και στη Νορβηγία όσο και τα ήθη κι έθιμα των δύο χωρών, τα ανθρώπινα δικαιώματα αλλά και η προσφορά τους στον υπόλοιπο κόσμο και η θρησκεία που επικρατεί. Οι δύο τελευταίες ενότητες είναι τα συμπεράσματα όπου γίνεται η ουσιαστική σύγκριση των δύο χωρών αντλώντας στοιχεία από τα 4 προαναφερθέντα κεφάλαια και τέλος, ο επίλογος και η βιβλιογραφία.

Λέξεις κλειδιά

αποικιοκρατία, παιδεία, πόλεμος, εμπόριο, πολιτική

Keywords

colonialism, education, war, commerce, politics

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η παρούσα πτυχιακή εργασία πραγματοποιήθηκε στο Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Ηπείρου, στο τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων, στην Ηγουμενίτσα. Στόχος αυτής της πτυχιακής είναι η ανάλυση σε βάθος των λόγων που οδήγησαν τις δύο χώρες που πραγματεύεται η εργασία, Νορβηγία και Αγκόλα, στην οικονομική και πολιτισμική άνθιση και στις άθλιες συνθήκες διαβίωσης, αδιαφάνειας και διαφθοράς αντίστοιχα. Επίσης, στόχος είναι η εφαρμογή των γνώσεων που αποκτήθηκαν κατά τη διάρκεια της φοίτησής μου στο Τμήμα σχετικά με τη μεθοδολογία έρευνας, τον ευρωπαϊκό πολιτισμό (Αποικιοκρατία των Πορτογάλων στην Αγκόλα), την πολιτική επιστήμη (σχέσεις μεταξύ των δύο στρατοπέδων στην Αγκόλα κατά τη διάρκεια εμφύλιων διαμαχών) και του διεθνούς μάνατζμεντ.

Επέλεξα τις δύο αυτές χώρες διότι παρουσιάζουν μεγάλο ενδιαφέρον και μεμονωμένα αλλά και σαν αντικείμενο μελέτης και σύγκρισης. Αγκόλα – μια χώρα που πρόσφατα ανέκτησε την ανεξαρτησία της και η Νορβηγία – μια χώρα που ακόμα και πριν αιώνες, ήταν ανεπτυγμένη ακόμα και για τα δεδομένα των τότε συνθηκών διαβίωσης. Με μια πρώτη ματιά, οι δύο αυτές χώρες δε θα έπρεπε να διαφέρουν τόσο πολύ μεταξύ τους, ειδικά αφού και οι δύο εξάγουν πετρέλαιο, φυσικό αέριο και άλλα αγαθά που θεωρητικά προσφέρουν σε μια χώρα πλούτο και ευημερία.

Με τη μελέτη αυτών των δύο χωρών σε ιστορικό, πολιτικό, εκπαιδευτικό και οικονομικό επίπεδο, θεωρώ, θα απαντηθούν πολλά ερωτήματα όπως: ‘‘Γιατί η Αγκόλα δεν κατάφερε να ορθοποδήσει μετά την αναχώρηση των Πορτογάλων;’’ ή ‘‘Τι κάνει η Νορβηγία που την οδηγεί στην κορυφή όσο αφορά στις συνθήκες διαβίωσης και την οικονομία;’’

Τέλος θα ήθελα να ευχαριστήσω τον υπεύθυνο καθηγητή – επόπτη της πτυχιακής μου εργασίας, τον κύριο Θεμιστοκλή Γκόγκα για την πολύτιμη βοήθειά του, την καθοδήγηση αλλά, πάνω απ’ όλα, για την υπομονή που έδειξε προκειμένου να ολοκληρωθεί αυτή η εργασία.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα πτυχιακή εργασία πραγματοποιήθηκε στο Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Ηπείρου, στο τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων, στην Ηγουμενίτσα κι έχει να κάνει με τη συγκριτική μελέτη ανάμεσα σε δύο χώρες: τη Νορβηγία και την Ανγκόλα. Ως κύριο αντικείμενο παρουσιάζεται η σύγκριση σε τρία βασικά επίπεδα: το εκπαιδευτικό, το πολιτικό και το οικονομικό. Μέσα από αυτούς τους τρεις παράγοντες θα εξετάσουμε τα αίτια που ώθησαν τη μεν Ανγκόλα να βρίσκεται στις πιο υποανάπτυκτες χώρες και τη δε Νορβηγία να έχει σκαρφαλώσει στην κορυφή της λίστας με τις πιο ευκατάστατες χώρες.

Θεωρώ πως η σημασία του θέματος είναι μεγάλη διότι μέσα από μια σωστή έρευνα μπορούμε να κατανοήσουμε καλύτερα το ρόλο που παίζει η εκπαίδευση, η σωστή διοίκηση μιας χώρας και η φροντίδα της οικονομίας της. Από αυτούς τους τρεις παράγοντες θεωρώ πιο σημαντικό την εκπαίδευση. Πολλά είναι τα παραδείγματα χωρών της Αφρικής που ήταν υπό ξένη αποικιοκρατία για χρόνια, αν όχι για αιώνες, με αποτέλεσμα να μην κατέχουν δικό τους εκπαιδευτικό σύστημα και να μην έχουν τις απαραίτητες γνώσεις για την εκμετάλλευση του πλούτου τους (ορυκτός, γεωργικός). Η έλλειψη παιδείας έχει σαν αποτέλεσμα τη χειρίστη οικονομία που βλέπουμε στις πιο πολλές χώρες της Μαύρης Ηπείρου.

Χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα της Νορβηγίας και της Ανγκόλας που εξετάζω, όπου η πρώτη χώρα μη έχοντας γνωρίσει ιδιαίτερους πολέμους, κατακτήσεις ή αποικιοκρατίες κατάφερε να διατηρήσει το άριστο και αποδοτικό εκπαιδευτικό σύστημα από τα μέσα του 15^{ου} αιώνα, μια αρκετά καλή πολιτική δομή και εξαιρετική οικονομία σε αντίθεση με τη δεύτερη που, εξ αιτίας της συνεχούς πολιτικής αστάθειάς της (πορτογαλική αποικιοκρατία, δικτατορία, εμφύλιος πόλεμος) δεν κατάφερε να αναπτυχθεί όπως θα έπρεπε ούτε να χτίσει ένα εκπαιδευτικό σύστημα που, συνεπώς θα βοηθούσε στην προώθηση της οικονομίας της.

Βασικό σημείο της σύγκρισης είναι το προϊόν εξαγωγής των δύο χωρών: το πετρέλαιο. Δύο οικονομίες οι οποίες θα μπορούσαν να ταΐσουν με τα υπόλοιπα προϊόντα που εξάγουν ολόκληρους λαούς εκ των οποίων η μία (η νορβηγική) εκμεταλλεύεται στο

έπακρον τον ορυκτό και γεωργικό της πλούτο σε αντίθεση με την άλλη (την αγκολέζικη) η οποία δε δύναται να παρέχει ούτε στους δικούς της ανθρώπους τα απαραίτητα για την επιβίωσή τους.

Η Ανγκόλα με έχει ξανααπασχολήσει στο παρελθόν, έτσι λοιπόν, διάλεξα αυτό το θέμα γιατί πιστεύω πως είναι σημαντικό να εξετάσουμε αυτή την περίπτωση και να καταλήξουμε σε συμπεράσματα σχετικά με το πως η μία χώρα κατάφερε να ανεβεί ψηλά στην ανάπτυξη ενώ η Ανγκόλα ακόμα προσπαθεί να συνέλθει από την αποικιοκρατία και τις εμφύλιες διαμάχες. Σίγουρα η εκπαίδευση και η ιστορία τους έπαιξαν καταλυτικό ρόλο στη σημερινή τους εικόνα αλλά αυτό δε θα πρέπει να μας εμποδίζει από το να επεκτείνουμε την έρευνά μας και να ανακαλύψουμε κι άλλες πιθανές αιτίες.

1^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ: Η ιστορία των δύο χωρών

Άπειροι ήταν οι άνθρωποι οι οποίοι προσπάθησαν να καταγράψουν την ιστορία κατά το πέρασμα των χρόνων από διαφορετικές πηγές όπως είναι τα βιβλία, τα ημερολόγια, απομνημονεύματα ή ακόμα και από την προφορική παράδοση γνωστή και ως ‘‘από στόμα σε στόμα’’ ιστορίες.

Σύμφωνα με τον Φερνάν Μπρωντέλ, Γάλλο ιστορικό της μεταπολεμικής περιόδου:

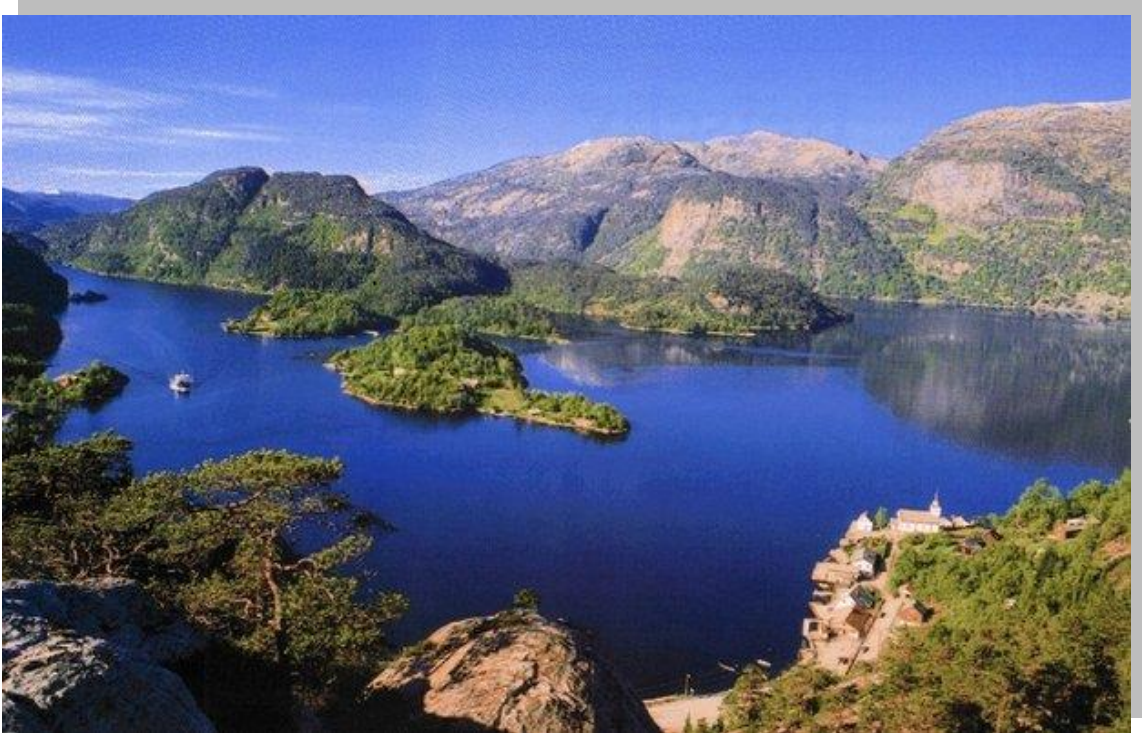
‘‘ Η ιστορία δεν αποτελεί απλή αφήγηση τετελεσμένων γεγονότων, αλλά προσπάθεια αναδόμησης και ερμηνείας του παρελθόντος, με στόχο συνήθως την ερμηνεία του παρόντος και την πρόβλεψη του μέλλοντος’’

Η ιστορία μας παρέχει απαντήσεις ως προς το πώς ζούσαν οι άνθρωποι στο παρελθόν, την προέλευση των συνηθειών τους, των ηθών κι εθίμων. Η μελέτη της ιστορίας προσφέρει πληροφορίες για τη συμπεριφορά ανθρώπων και κοινωνιών μέσα στο χρόνο. Οι πληροφορίες αυτές θα μας βοηθήσουν στην κατανόηση της σημερινής κατάστασης στη Νορβηγία και την Αγκόλα μέσα από τους προηγούμενους αιώνες. Οι πόλεμοι, η αποικιοκρατία από τους Πορτογάλους, οι εκάστοτε κυβερνήσεις-δικτατορίες, το καθένα από αυτά άφησε το δικό του σημάδι στην ιστορία τους. Συνεπώς, από το παρελθόν προκύπτει το παρόν και στη συνέχεια το μέλλον. Έτσι μπορούμε να ‘‘προβλέψουμε’’ ή να υποθέσουμε επικείμενα γεγονότα και καταστάσεις.

Στο πρώτο κεφάλαιο θα ασχοληθούμε με μια σύντομη ιστορική περιγραφή των δύο χωρών. Από τη δημιουργία τους στην απόκτηση της ανεξαρτησίας τους, απελευθερωτικά κινήματα ή πολιτικά πρόσωπα που βοήθησαν ή δυσκόλεψαν ακόμα περισσότερο την κατάσταση.

1.1 Νορβηγία

Η περιοχή της Νορβηγίας κατοικήθηκε από το τέλος της τελευταίας Εποχής των παγετώνων (περίπου πριν 2 εκατομμύρια έτη), ωστόσο τα πρώτα ιστορικά αρχεία της Σκανδιναβίας εμφανίστηκαν, όχι νωρίτερα, από τον 8^ο αιώνα μ.Χ. Τότε η χώρα αποτελούνταν από 29 μικρά βασίλεια. Οι πρώτες ενδείξεις για την παρουσία του ανθρώπου στη Νορβηγία χρονολογούνται μεταξύ των δύο τελευταίων εποχών των παγετώνων. Ωστόσο, ο τελευταίος μεγάλος παγετώνας ανάγκασε τους ανθρώπους να φύγουν στις μικρότερες παραλιακές ζώνες (κυρίως στην περιοχή ανάμεσα στο φιόρν (βαθύς και στενός κόλπος που έχει δημιουργηθεί από την διάβρωση των ακτών από παγετώνες, όπως φαίνεται στην εικόνα παρακάτω) του Όσλο και στο ακρωτήριο Σταντ.

Το 872 παρατηρείται ένωση κάποιων κοινοτήτων και σχηματισμός μοναρχίας υπό τον Χάραλντ Χορφάγκρε, διάδοχοι του οποίου βασίλεψαν μέχρι και το 1319 (στην περίοδο αυτή ο Χριστιανισμός έγινε η επίσημη θρησκεία της χώρας ενώ το βασίλειο της Νορβηγίας επεκτάθηκε στην Ισλανδία και τη Γροιλανδία).

Ο Βασιλέας Χόκον Ε' πέθανε χωρίς διαδόχους το 1319 με αποτέλεσμα η κόρη του να παντρευτεί Σουηδό πρίγκιπα και ο γιος τους Μάγκνους Έρικσον κληρονόμησε και τα δύο βασίλεια. Το 1397 οι δύο χώρες ενώθηκαν με τη Δανία στην Ένωση του Κάλμαρ, που διατηρήθηκε μέχρι και το 1523 (ακολούθησε η αποχώρηση της Σουηδίας από την Ένωση).

Καθώς οι Δανοί, που είχαν στα χέρια τους τη διοίκηση της Δανίας, η νορβηγική αυτονομία άρχισε βαθμιαία να υποσκάπτεται. Οι Δανοί κατακτητές είχαν το μονοπώλιο στις πολιτιστικές δραστηριότητες. Κάτω από της επίδραση της Χανσεατική Ένωσης (*ένωση των γερμανικών, κατά βάσιν, πόλεων της Βαλτικής και της Βόρειας Θάλασσας*) διαδόθηκε η προτεσταντική μεταρρύθμιση στη χώρα, που είχε σαν αποτέλεσμα, ο νέος βασιλιάς της Δανίας, Χριστιανός Γ', να θεσπίσει ένα νέο σύνταγμα που στην ουσία δεν έκανε τίποτα άλλο από το να επικυρώσει τα αιώνια δικαιώματα της χώρας του πάνω στην κατεχόμενη Νορβηγία.

Για κοντά τέσσερις αιώνες (1537 μέχρι την ήττα στους Ναπολεόντειους Πολέμους, που θα αναφερθούμε πιο κάτω, το 1814) το μοναδικό ενδιαφέρον των Δανών ήταν η ελάχιστη προστασία της Νορβηγίας ούτως ώστε αυτή να μην πέσει στα χέρια των Σουηδών. Ίσως το μοναδικό άτομο που ενδιαφερόταν όντως για τη Νορβηγία και ήθελε την ευημερία της γιατί αναγνώριζε τη σπουδαιότητά της και έβλεπε τις πιθανότητές της να γίνει μια δυνατή και αυτάρκης χώρα, ήταν ο Χριστιανός Δ' (1588 – 1648).

Η οριστική απόκρουση της σουηδικής εισβολής το 1718 συντέλεσε στη μεγάλη πρόοδο και ανάπτυξη της Νορβηγίας. Η Νορβηγία μπορούσε επιτέλους να είναι η ίδια αυτή που θα έπαιρνε τις αποφάσεις για το μέλλον της χωρίς να είναι αναγκασμένη να υπακούει στους κατακτητές της. Ωστόσο, μια από τις μεγάλες απειλές για την ανερχόμενη οικονομική και πολιτική δύναμη ονόματι Νορβηγία θα μπορούσε να είναι ο ναυτικός αποκλεισμός της Βρετανίας εναντίον του Ναπολέοντα. Για την ώρα, η Νορβηγία, ανερχόμενη πλέον χώρα και με πολλές προοπτικές, συνεχίζει σταθερά την πορεία της στο να διαμορφωθεί σαν τη Νορβηγία που ξέρουμε σήμερα.

Η Νορβηγία παρέμεινε ενωμένη με τη Δανία μέχρι το 1814 όπου την ίδια χρονιά η Ένωση Δανίας-Νορβηγίας ηττήθηκε στους Ναπολεόντειους Πολέμους και ο βασιλιάς της Ένωσης υποχρεώθηκε να αποδώσει την Νορβηγία στην Σουηδία με τη Συνθήκη του Κιέλου. Αυτό δε σήμαινε όμως πως η Νορβηγία θα ανακτούσε πλήρως την ανεξαρτησία της διότι αυτή παραχωρήθηκε στο Γάλλο στρατάρχη Μπερναρντότ, διάδοχο του σουηδικού θρόνου. Ουσιαστικά, το μόνο πράγμα που έκανε η Συνθήκη του Κιέλου ήταν να τερματίσει τη δανική κυριαρχία.

Η προαναφερθείσα Συνθήκη του Κιέλου απορρίφθηκε από ένα εθνικό κίνημα που ξεκίνησε να φουντώνει στη Νορβηγία. Το κίνημα υποστήριζε τον Δανό αντιβασιλέα Χριστιανό-Φρειδερίκο. Η Εθνοσυνέλευση της 1^{ης} Απριλίου του 1814 επεξεργαζόταν ένα νέο σύνταγμα. Βάσει του νέου συντάγματος η χώρα θα κηρυσσόταν ανεξάρτητη και θα θεσπιζόταν ένα είδος κοινοβουλευτικού συστήματος (*Storting*).

Όπως αναφέρουν πολλές ιστορικές πηγές, ο 19^{ος} αιώνας ήταν ο αιώνας της ‘‘αδιάκοπης δημοκρατικοποίησης’’. Το σοσιαλιστικό κίνημα γεννιόταν ενώ το σύνταγμα ξεπεράστηκε από τα ίδια τα γεγονότα. Εν τέλει, το 1887 ιδρύεται το Εργατικό Κόμμα και οι πολίτες ψηφίζουν για πρώτη φορά το 1898. Σημαντικά πρόσωπα στον αγώνα για την αντίσταση της σουηδικής ηγεμονίας ήταν ο Μπιέρνστιερνε Μπιαϊρσον (*ηγέτης του εθνικού κινήματος*) και ο φιλελεύθερος Σβέρντουπ.

Η Νορβηγία απέκτησε και την πλήρη ανεξαρτησία της στις 7 Ιουνίου 1905 ενώ το ισχύον Σύνταγμα αναγνωρίστηκε τέσσερις μήνες μετά. Η παραπάνω απόφαση είχε προκληθεί από την απόρριψη της διαταγής από τον βασιλιά Όσκαρ για τη δημιουργία αυτόνομης προξενικής υπηρεσίας του Όσλο. Λίγους μήνες μετά την κήρυξη της πλήρους ανεξαρτησίας, στις 13 Νοεμβρίου, το ‘‘Στόρτινγκ’’ προσέφερε το στέμμα της Νορβηγίας στον πρίγκηπα Κάρολο της Δανίας (ο οποίος μετά πήρε το όνομα Χάκων Ζ΄) και βασίλευε για περίπου 50 χρόνια, αν όχι παραπάνω. Ο γιος του, Όλαφ Ε΄, τον διαδέχτηκε μετά το θάνατό του το 1957.

Το Εργατικό Κόμμα ήταν αυτό που κυβέρνησε τη Νορβηγία για 30 χρόνια (από το 1935 μέχρι το 1965). Κατά τη διάρκεια της γερμανικής κατοχής, είχε επιβληθεί ένα φιλοναζιστικό κόμμα, επικεφαλής του οποίου ήταν ο Κουίςλινγκ.

Η Νορβηγία παρέμεινε ουδέτερη κατά τη διάρκεια του Α' Παγκοσμίου Πολέμου. Κάτω από μεγάλη πίεση της Μεγάλης Βρετανίας η χώρα βοήθησε έμμεσα τη Βρετανία, μεταφέροντάς της σημαντικές ποσότητες προμηθειών και ανταλλάσσοντάς τις με κάρβουνο. Παρά τις αντιθέσεις κάποιων πολιτικών, η Νορβηγία παρέμεινε ουδέτερη και στις αρχές του Β' Παγκοσμίου Πολέμου. Στις 9 Απριλίου 1940 η Γερμανία επιτέθηκε στο Όσλο και σε άλλες νορβηγικές πόλεις τερματίζοντας έτσι την ουδετερότητά της αφού η ίδια έπρεπε να αμυνθεί με αντίσταση. Η μάχη κράτησε για δύο περίπου μήνες και στις 7 Ιουνίου συνθηκολόγησε. Το 1942 η χώρα απέκτησε κυβέρνηση με φιλοναζιστικά φρονήματα ενώ ακολούθησε διχασμός στη χώρα (αντιστασιακά κινήματα συνυπήρξαν με ένα ρεύμα υποστήριξης προς τη Γερμανία). Η κατοχή της χώρας έληξε το 1945.

Η Νορβηγία προσπαθούσε να εισχωρήσει την Ευρωπαϊκή Κοινότητα δύο φορές, μια φορά το 1962 και άλλη μια το 1967.

Τέλος, η προσχώρηση της Νορβηγίας στο NATO το 1949 ήταν το αποτέλεσμα της αποτυχίας διατήρησης της ουδετερότητας της χώρας. Παρατηρήθηκε μεγάλη ανάπτυξη εκείνη την εποχή (κυρίως οικονομική χάρη στην ανακάλυψη του πετρελαίου). Μέχρι και σήμερα, η χώρα παραμένει εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης όπως αποφασίστηκε με δημοψηφίσματα το 1972 και το 1994. Τα ποσοστά των πολιτών που θέλουν να παραμείνουν εκτός ανέρχονται περίπου στο 72% ενώ δεν προβλέπεται η διοργάνωση νέου δημοψηφίσματος άμεσα.

Τέλος, μέχρι σήμερα η Νορβηγία είναι μια χώρα που συνεχίζει να ευημερεί και να χαίρει ανάπτυξης και προόδου και ο άμεσος στόχος της είναι να διατηρήσει τη θέση της στην κορυφή των πιο ανεπτυγμένων χωρών (όχι μόνο στην Ευρώπη αλλά και παγκοσμίως). Η μελέτη σε βάθος της στρατηγικής της και των έξυπνων οικονομικών ελιγμών μπορούν να βοηθήσουν χώρες, οι οποίες διαθέτοντας ίδιο ορυκτό πλούτο να ορθοποδήσουν και να εξελιχθεί η ποιότητα ζωής και να ανθίσει η οικονομία τους.

ΣΤΑΘΜΟΙ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΝΟΡΒΗΓΙΑΣ:

- 8^{ος} αιώνας μ.Χ.: Η Νορβηγία είναι αυτόνομο κράτος (ναυτικές εξορμήσεις των Βίκινγκς, μεγάλες εξορμήσεις, αποίκηση της Ισλανδίας)
- ~ 870: Ο Χάραλντ Α' Χάρφαγκρε ιδρύει το νορβηγικό βασίλειο
- 995-1000: Διάδοση του Χριστιανισμού
- 1163: Στέψη του Μάγκνους Ε' Έρλινγκσον
- 1319: Ένωση του νορβηγικού στέμματος με το σουηδικό
- 1536: Το νέο δανικό Σύνταγμα επικυρώνει την προσάρτηση της Νορβηγίας
- 1588-1648: Ο Χριστιανός Δ' προωθεί την ανάπτυξη
- 1718: Οριστική απόκρουση των Σουηδών
- 1814: Συνθήκη του Κιέλου (παραχώρηση της διοίκησης στο διάδοχο του σουηδικού θρόνου Μπερναρντότ).
- 1887: Ίδρυση του Εργατικού Κόμματος
- 1898: Αναγνώριση του δικαιώματος ψήφου στους άνδρες.
- 1905: Τέλος της ένωσης με τη Σουηδία
- 1914-1918: Ουδετερότητα στον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο
- 1945: Απελευθέρωση από τη γερμανική κατοχή
- 1949: Προσχώρηση στο ΝΑΤΟ
- 1972: Δημοψήφισμα για ένταξη στην ΕΟΚ (το 53,3 % είναι εναντίον)
- 1977: Επέκταση οικονομικής ζώνης στα 200 ναυτικά μίλια
- 1986: Οικονομική κρίση (μέτρα λιτότητας-παραίτηση κυβέρνησης)
- 1994: Δημοψήφισμα για ένταξη στην Ε.Ε (το 52,4 % είναι εναντίον)

1.2 Ανγκόλα

Πιστεύεται πως η συγκεκριμένη χώρα της Αφρικής κατοικήθηκε για πρώτη φορά περίπου τον 7^ο αιώνα π.Χ. από τους λαούς των Μπαντού (*ομοεθνία για πάνω από 400 εθνοτικές ομάδες στην Αφρική*). Η Ανγκόλα ανακαλύφθηκε το 1482 από τον Πορτογάλο θαλασσοπόρο κι εξερευνητή Ντιόγκο Κάο. Ο Κάο και η εξερευνητική του ομάδα ανακάλυψαν τη χώρα που θα μας απασχολήσει, εξίσου όσο η Νορβηγία, κατά τη διάρκεια του εξερευνητικού τους ταξιδιού στις εκβολές του Κονγκό.

Το 1545 οι Πορτογάλοι βασιζόμενοι στις καλές σχέσεις που είχαν με τον βασιλιά του Κονγκό εγκαταστάθηκαν στα παράλια της Ανγκόλας και τρία χρόνια μετά, το 1575, ο Πάουλο Ντιάζ ντε Νοβάες κατέλαβε στρατιωτικά το έδαφος και ίδρυσε την πόλη Σάο Πάουλο ντε Λοάντα (η σημερινή γνωστή Λουάντα).

Πρωτεύουσα της Αγκόλας είναι η Λουάντα (Σάο Πάουλο ντε Λοάντα) η οποία ιδρύθηκε το 1575. Όταν όμως ο Ντιάζ πέθανε το 1588, η πορτογαλική κυριαρχία είχε σταθεροποιηθεί και στις δύο όχθες του Κουάνζα (*ποταμός, βόρεια του οποίου βρίσκεται η πρωτεύουσα της Ανγκόλας*). Πριν από αυτό, οι σχέσεις των Πορτογάλων με τις ιθαγενείς φυλές δεν ήταν η καλύτερη – όπως γίνεται σε καιρούς κατάκτησης και αποικιοκρατίας – παρατηρήθηκαν πολλές διακυμάνσεις κι εντάσεις). Με τη σταθεροποίηση, ξεκίνησαν οι πρώτες απόπειρες αποίκησης από τους Πορτογάλους (ωστόσο, η αποστολή πολλών Φλαμανδών στην περιοχή δεν έφερε τα επιθυμητά αποτελέσματα).

Στις αρχές του 17^{ου} αιώνα οι Ανγκολέζοι συγκρούστηκαν με τους Ολλανδούς και έγιναν εξεγέρσεις από τους αυτόχθονες (κατά τη διάρκεια του Ισπανο-Ολλανδικού πολέμου το 1602). Σαν να μην έφτανε αυτό, όταν η ολλανδική απειλή υποχώρησε, η χώρα δέχτηκε επίθεση από τον ιθαγενή αρχηγό Καφούς, ο οποίος στη συνέχεια νικήθηκε από τον Μανουέλ Σερβέιρα Περέιρα. Όσο περνούσαν τα χρόνια, οι Πορτογάλοι συνέχιζαν ακάθεκτοι την εξερεύνηση της Ανγκόλας και την αποίκισή της που ενώθηκε με έναν δρόμο με τη Μοζαμβίκη (*μια εκτεταμένη χώρα στις νοτιοανατολικές ακτές της Αφρικής*). Τέλος, το Ευαγγέλιο διαδόθηκε στην Αγκόλα χάρη στους ιεραποστόλους οι οποίοι είχαν σταλεί από τον βασιλιά της Πορτογαλίας.

Παρά τις προαναφερθείσες συγκρούσεις με τους Ολλανδούς, η Πορτογαλία αμέσως μετά την ανεξαρτητοποίησή της από τους Ισπανούς, υπέγραψε ένα σύμφωνο φιλίας περίπου στα μέσα του 17^{ου} αιώνα. Με την υπογραφή του συμφώνου αυτού, επιτεύχθηκε η πλήρη κυριαρχία σε όλες τις κτήσεις και η απώθηση των γηγενών φυλών προς το εσωτερικό (με την υποστήριξη και την καθοδήγηση της βασίλισσας της Αγκόλας Μπάντι και των Ολλανδών είχαν καταλάβει τη Λουάντα από το 1645 μέχρι και το 1648).

Λίγα χρόνια αργότερα, το 1665, ο βασιλιάς του Κονγκό (Δον Αντόνιο) εισέβαλε πάλι στη χώρα, ωστόσο, ένα χρόνο μετά νικήθηκε στη μάχη Αμπουίλα από τον Λούις Λόπεζ ντε Σεκουέιρα. Περίπου έναν αιώνα μετά, το 1764, η Αγκόλα γνώρισε έναν αιώνα μακροχρόνιας ειρήνης και ευημερίας χάρη στον κυβερνήτη Σούσα Κουτίνιο ο οποίος εισήγαγε μια σειρά ευνοϊκών και δίκαιων μεταρρυθμίσεων στην πολιτική ζωή της χώρας.

Μετά από εικοσιένα χρόνια, το 1785, ο διάδοχος του Κουτίνιο, βαρόνος της Μοσάμεντες ίδρυσε την ομώνυμη πόλη στη νότια ακτή της Μπενγκουέλα (*πόλη και μεγάλο λιμάνι της Αγκόλας*). Ουσιαστικά, η αποίκιση της Αγκόλας ξεκίνησε στα μέσα του 19^{ου} αιώνα με την άφιξη μεγάλων μεταναστευτικών ρευμάτων από τη Βραζιλία και τη Μαδέρα (*ομάδα νήσων στον Ατλαντικό ωκεανό που ανήκουν στην Πορτογαλία*). Αργότερα, σε αυτά, προστέθηκαν, πολυάριθμοι πυρήνες των Μπόερς (*οι Ευρωπαίοι απόγονοι των πρώτων κτηνοτρόφων που μιλούσαν τη γλώσσα Αφρικάανς στα σύνορα του ανατολικού ακρωτηρίου στη Νότια Αφρική κατά το 18ο αιώνα*).

Η Αγκόλα, υποδουλωμένη στο πορτογαλικό αποικιακό καθεστώς για κοντά τέσσερις αιώνες, ονομάστηκε “*αναπόσπαστο μέρος της Πορτογαλίας*” το 1935 και το 1951 έγινε “*πορτογαλική υπερπόντια επαρχία*”. Την ίδια περίπου περίοδο εκδηλώθηκαν έντονα οι αντιθέσεις ανάμεσα στους εθνικιστές και στην αποικιακή κυβέρνηση (πολλοί από τους πρώτους συνελήφθησαν ανάμεσα στο 1956 και το 1959). Οι αρχές επενέβησαν και κατέστειλαν με, συχνά, αιματηρές επεμβάσεις τις απόπειρες για εξέγερση του: MPLA (Λαϊκό Κίνημα για την Απελευθέρωση της Αγκόλας - *Movimento Popular de*

Libertação de Angola) με αρχηγό τον Αγκοστίνιο Νέτο και της UPA (Ένωση των Λαών της Αγκόλας - *União dos Povos de Angola*) που επέλεξαν τον ανταρτοπόλεμο.

Στη συνέχεια, εμφανίστηκαν κι άλλες οργανώσεις, όπως το FLNA (Εθνικό Μέτωπο για την Απελευθέρωση της Αγκόλας - *Frente Nacional de Libertação de Angola*) με επικεφαλής τον Χόλντεν Ρομπέρτο και η UNITA (Εθνική Ένωση για την Πλήρη Ανεξαρτησία της Αγκόλας - *União Nacional para a Independência Total de Angola*) του Τζόνας Σαβίμπι.

Όπως ήταν αναμενόμενο, σε περίοδο διχόνοιας, συγκρούσεων και κατακτήσεων δημιουργήθηκαν εσωτερικές ρήξεις και εχθρότητες στις οποίες μεγάλο ρόλο έπαιξε ο παλιός ανταγωνισμός των προαναφερθεισών ομάδων. Σημαντική ήταν η ημερομηνία 11ης Νοεμβρίου του 1975 όπου οι Πορτογάλοι, επίσημα πλέον, παραιτήθηκαν από την κυριαρχία της Αγκόλας, οπότε δεν υπήρχε καμία επίσημη αρχή για να παραλάβει την εξουσία της χώρας. Ακολούθησαν σφοδρές και αιματηρές συγκρούσεις ανάμεσα στο MPLA (την ίδια μέρα κήρυξε την *Λαϊκή Δημοκρατία της Αγκόλας*) και τις άλλες εθνικιστικές ομάδες.

Στις αρχές Δεκεμβρίου του 1975, με τη βοήθεια των Σοβιετικών και ενισχυμένο με κουβανικά στρατεύματα, το MPLA, κατάφερε να αποκτήσει τον έλεγχο της χώρας σαν το μοναδικό νόμιμο κόμμα και να εκλέξει τον Νέτο σαν πρόεδρο της χώρας.

Όπως αναφέραμε πριν, η ανεξαρτητοποίηση της Αγκόλας έγινε στις 11 Νοεμβρίου 1975 ενώ το ισχύον Σύνταγμα αναγνωρίστηκε μόλις το 2010 λόγω των γεγονότων που ακολούθησαν μετά το 1975.

Τη δεκαετία του 1980 η χώρα πλήττεται από λιμό ενώ παράλληλα οι Ηνωμένες Πολιτείες παρεμβαίνουν έμπρακτα στον εμφύλιο στηρίζοντας τη συμμαχία UNITA – FNLA. Επιπλέον, δυνάμεις από τη Νότιο Αφρική που υποστήριζαν την UNITA, πραγματοποίησαν ένοπλες επιδρομές στην Αγκόλα. Το 1988 ο Σαβίμπι περιόδευσε στις Ηνωμένες Πολιτείες αναζητώντας συμμάχους και βοήθεια στις διαπραγματεύσεις για την ειρήνη της χώρας. Την ίδια χρονιά, η Νότιος Αφρική δεσμεύτηκε να σταματήσει τις εχθροπραξίες και υπέγραψε με την Αγκόλα συμφωνία κατάπαυσης πυρός.

Θα μπορούσαμε να υποθέσουμε ότι οι αστάθειες είχαν τελειώσει και η χώρα όδευε στον εκδημοκρατισμό της αλλά το 1992 δίνεται μια νέα αφορμή για εμφύλιες διαμάχες εξ αιτίας των εκλογών που διεξήχθησαν, τις οποίες κερδίζει το MPLA και τις οποίες καταγγέλλει η UNITA καταφεύγοντας στα όπλα. Νέες διαμάχες πλήττουν τη χώρα όταν η UNITA αρνείται να αποσυρθεί από τα εδάφη που κατέχει. Ένα χρόνο μετά, ο ΟΗΕ απαιτεί η οργάνωση να σταματήσει κάθε στρατιωτική δραστηριότητα και η UNITA να αποδεχτεί το αποτέλεσμα των εκλογών υπό την απειλή επιβολής κυρώσεων.

Η UNITA στην αρχή συμφωνεί αλλά μετά το πέρας λίγων μηνών, συνεχίζει τις εχθροπραξίες με αποτέλεσμα ο ΟΗΕ, το Σεπτέμβριο, να επιβάλλει εμπάργκο όπλων και πετρελαίου. Τα επόμενα χρόνια χαρακτηρίζονται από τις αμέτρητες προσπάθειες κυβερνητικών να επαναφέρουν την τάξη στη χώρα, μεταξύ άλλων, και ο Νέλσον Μαντέλα συμμετείχε στις παρεμβάσεις.

Στις 15 Νοεμβρίου του 1994 υπογράφεται επιτέλους η ανακωχή ανάμεσα στις δύο μαχόμενες πλευρές και πέντε μέρες μετά, στις 20 Νοεμβρίου υπογράφηκε νέα συμφωνία ειρήνης, στη Λουζάκα. Δύο χρόνια μετά, το 1996, καταφθάνουν στη Λουάντα οι πρώτοι αξιωματικοί της UNITA για να ενταχθούν στο νέο εθνικό στρατό.

Ενάμιση χρόνο μετά την εφαρμογή της συμφωνίας, ο Πρόεδρος Σάντος αλλάζει ριζικά όλη την κυβέρνησή του και κάνει Πρωθυπουργό τον Φερνάντο Φράνσα βαν Ντούνεν. Αξίζει να σημειωθεί ότι ο ηγέτης της UNITA απείλησε, πως αν τοποθετηθεί σαν αντιπρόεδρος σε μια κυβέρνηση εθνικής ενότητας, θα εγκαταλείψει τη θέση που έχει στο κόμμα. Ο ΟΗΕ, για πολλοστή φορά, έσπευσε να μεσολαβήσει όταν εμφανίστηκαν προβλήματα στην ενσωμάτωση των ανδρών της UNITA στον εθνικό στρατό. Τέλος, μετά από λίγες μέρες οι αντικαθεστωτικοί ξεκίνησαν να παραδίδουν το βαρύ οπλισμό τους σαν ένδειξη συμφιλίωσης.

Ωστόσο, ο εμφύλιος τερματίζεται το 2002 ύστερα από το θάνατο του Σαβίμπι, ηγέτη της UNITA. Την ίδια χρονιά υπογράφηκε και νέα συμφωνία, ανάμεσα στον ντος Σάντος και στον εκπρόσωπο της UNITA, Λουκάμπα Γκάτο. Ο ντος Σάντος κυβέρνησε επί 38 χρόνια, ως το 2017, οπότε αντικαταστάθηκε από τον Ζοάο Λουρένσο, νικητή των εκλογών εκείνης της χρονιάς.

ΣΤΑΘΜΟΙ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΑΝΓΚΟΛΑΣ:

- 1575: Κατάληψη της Ανγκόλας από τους Πορτογάλους
- 1665: Νέα επίθεση από το βασιλιά του Κονγκό
- 1951: Υπερπόντια κτήση της Πορτογαλίας
- 1956: Η δημιουργία πρώτης ανταποικιακής οργάνωσης MPLA
- 1961: Αποτυχημένη προσπάθεια ανεξαρτησίας
- 1962: Νέα ανταποικιακή οργάνωση FNLA (τέσσερα χρόνια μετά δημιουργείται και η UNITA)
- 1975: Ανεξαρτησία – ακολουθούν διαφωνίες και δημιουργούνται δύο δημοκρατίες (πρόεδρος της μίας ο Αγκοστίνο Νέτο)
- 1976: Η χώρα ελέγχεται από το MPLA
- 1979: Ο θάνατος του Νέτο
- 1980: Εισβολή της Νότιας Αφρικής στην Ανγκόλα
- 1985: Αποχώρηση των δυνάμεων της Νοτίου Αφρικής από την Ανγκόλα
- 1986: Νέα εισβολή Νοτιοαφρικάνων
- 1988: Συμφωνία για οριστική αποχώρηση όλων των ξένων
- 1990: Παύση εμφυλίων συγκρούσεων. Επικρατεί πολυκομματική δημοκρατία
- 1991: Επίσημη συμφωνία ειρήνης με τους αντάρτες
- 1992: Μετά τις εκλογές που ανέδειξαν πρόεδρο τον Ντε Σάντος οι αντάρτες αρχίζουν και πάλι τις επιθέσεις
- 1994: Νέα συμφωνία με τους αντάρτες (αντιπρόεδρος ο Γιόνας Σαβίμπι)
- 1996: Σχηματισμός κυβέρνησης εθνικής ενότητας – άρνηση του Σαβίμπι

2^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ: Η πολιτική των δύο χωρών

Η πολιτική θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως το σύνολο των μέτρων που λαμβάνονται και των διαδικασιών που ακολουθούνται, μέσω των οποίων, ομάδες ανθρώπων οργανώνονται και λειτουργούν, με σκοπό να πετύχουν με τον αποτελεσματικότερο τρόπο τους σκοπούς που επιδιώκουν σε διάφορους τομείς δραστηριοτήτων.

Έχουν παρατηρηθεί κατά καιρούς να εκφέρονται ποικίλλες γνώμες ως προς τη συμμετοχή του ανθρώπου στην πολιτική, με παραδείγματα όπως: *''Κυάμων απέχεσθαι.''* (Πυθαγόρας, 580-490 π.Χ., Αρχαίος Έλληνας φιλόσοφος). Ο Πυθαγόρας υποστήριζε κυριολεκτικά πως οι άνθρωποι πρέπει να απέχουν από τα κουκιά *(με την έννοια της αποχής από την πολιτική· τα κουκιά χρησιμοποιούνταν στη διεξαγωγή ψηφοφοριών)*.

Πολλοί ήταν αυτοί οι οποίοι υποστήριζαν πως ο άνθρωπος είναι αυτός ο οποίος έχει τη δύναμη να αλλάξει τη χώρα ή την πολιτική κατάσταση της χώρας. Ένας εκ των οποίων ήταν ο Τζων Κέννεντυ (1917-1963, Αμερικανός πρόεδρος [1961-1963]) ο οποίος έθεσε το εξής ερώτημα: *''Μη ρωτάς τι μπορεί να κάνει η χώρα σου για σένα, αλλά τι μπορείς να κάνεις εσύ για τη χώρα σου.''* Άλλοι, δήλωναν, πως η πολιτική αδράνεια χειροτερεύει τα πράγματα: *''Αυτοί που είναι εναντίον της πολιτικής είναι υπέρ της πολιτικής που τους επιβάλλεται.''* (Μπέρτολτ Μπρεχτ, 1898-1956, Γερμανός συγγραφέας).

Στο δεύτερο κεφάλαιο, θα αναλύσουμε σε βάθος την πολιτική των δύο χωρών – Νορβηγίας και Αγγκόλας. Θα εξεταστούν οι πολιτικές που εφαρμόστηκαν κατά καιρούς και θα αναλυθούν τα αποτελέσματά τους. Οι πολιτικές ενέργειες της κάθε χώρας αντίστοιχα είχαν και κάποιες συνέπειες οι οποίες και διαμόρφωσαν τη σημερινή εικόνα που επικρατεί για την κάθε μία ξεχωριστά.

2.1 Νορβηγία

Η Νορβηγία από πολύ νωρίς κατάφερε κι απέκτησε την αυτονομία της δηλαδή περίπου τον 8^ο αιώνα μ.Χ. όπου κυριαρχούσαν οι Βίκινγκς (*εθνοτική ομάδα, τμήμα των Βορείων Λαών της Ευρώπης. Κατά τη διάρκεια του Μεσαίωνα εμφανίσθηκαν ως εξερευνητές, πειρατές, έμποροι, μισθοφόροι*). Η επεκτατική πολιτική που ακολούθησε η χώρα του Βορρά της κέρδισε κι άλλα εδάφη, όπως ήταν η Ισλανδία, τα Βρετανικά νησιά και τα κοντινά αρχιπελάγη (Φερόες, Εβρίδες). Επίσης, την ίδια περίπου εποχή η Νορβηγία ακολουθούσε την πολιτική του ότι θα οριζόταν από ένας άρχοντας για την κάθε μία ξεχωριστή κοινωνία. Ο άρχοντας αυτός συγκέντρωνε τόσο πολιτική όσο και θρησκευτική εξουσία.

Αξίζει να σημειωθεί ότι η Νορβηγία ενώθηκε για πρώτη φορά υπό έναν άρχοντα (τον Χάραλντ Α' Χάρφαγκρε) περίπου το 870. Ο Χάρφαγκρε πάσχιζε για την ενότητα του βασιλείου, έργο που ολοκληρώθηκε από τον Όλαφ Β' τον Άγιο (1015-1030). Ο θεσμός της βασιλείας συνεχίστηκε στη χώρα μέχρι και το 1163 όπου ο αρχιεπίσκοπος Νίδαρος έστεψε τον Μάγκνους Ε' Έρλινγκσον, ο οποίος και στη συνέχεια μεταρρύθμισε το νόμο για τη διαδοχή κατοχυρώνοντας τα δικαιώματα του νόμιμου πρωτότοκου.

Από τους πρώτους επαναστάτες στην ιστορία της Νορβηγίας θα μπορούσε να θεωρηθεί ο Σβέρε, ο οποίος ήταν ο πολεμοχαρής αρχηγός των Φερόων. Στην εξέγερση κατά του Μάγκνους, ο οποίος πέθανε στη μάχη, ο Σβέρε αναδείχτηκε μεγάλος ηγέτης. Μέχρι περίπου το 1319 ο θρόνος παρέμεινε στους απογόνους του και έφτασε στο αποκορύφωμά του με τον Χάκονα Δ' Χάακσον (1217 – 1263). Μετά το θάνατο του Χάκονα Ε' ξεκίνησε μια μακροχρόνια περίοδος αγώνων για τη Νορβηγία ούτως ώστε να διατηρηθεί η ανεξαρτησία της από τις δύο γειτονικές χώρες της Σκανδιναβίας (Σουηδία και Δανία) που προσπαθούσαν αλλεπάλληλα να την απορροφήσουν.

Παραπάνω είδαμε πως φτάσαμε από τη μοναρχία στη βασιλεία και στη συνέχεια πως από τη βασιλεία - στη Βασιλευόμενη Κοινοβουλευτική Δημοκρατία. Επίσης, θα ασχοληθούμε με την περισσότερο σύγχρονη πολιτική της χώρας, όπως είναι για παράδειγμα η εποχή από τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο μέχρι και σήμερα.

Η Νορβηγία σαν χώρα δε γνώρισε ποτέ τις κατακτήσεις που αντιμετώπισε η Αγγκόλα. Ανεξαρτητοποιήθηκε από τη Σουηδία το 1905 (η ένωση έγινε το 1814 Συνθήκη του Κιέλου). Η Νορβηγία παρέμεινε ουδέτερη στον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο. Ωστόσο κάτω από την πίεση της Μεγάλης Βρετανίας και του αντι-γερμανικού αισθήματος των Νορβηγών, η χώρα βοήθησε έμμεσα τη Βρετανία, μεταφέροντας της σημαντικές ποσότητες προμηθειών και ανταλλάσσοντάς τες με κάρβουνο. Κατά τη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου προσπάθησε πάλι να παραμείνει ουδέτερη παρά τις προειδοποιήσεις πολιτικών για τον κίνδυνο επίθεσης από τη Γερμανία, όπως και έγινε στις 9 Απριλίου 1940. Παρά τη βοήθεια ξένων στρατευμάτων, η χώρα αναγκάστηκε να συνθηκολογήσει λίγους μήνες αργότερα. Επίσης, εγκατέλειψε την αρχή της ουδετερότητας και προσχώρησε στο ΝΑΤΟ το 1949. Την περίοδο αυτή υπήρξε τεράστια οικονομική ανάπτυξη, κυρίως χάρη στην ανακάλυψη πετρελαίου και φυσικού αερίου, ενώ παράλληλα δημιουργήθηκε ένα εκτεταμένο κράτος κοινωνικής πρόνοιας. Η χώρα μέχρι και σήμερα παραμένει έξω από την Ευρωπαϊκή Ένωση, όπως αποφασίστηκε με δημοψηφίσματα το 1972 και το 1994.

Αξίζει να σημειωθεί ότι μετά λίγα χρόνια μετά το πρώτο αρνητικό δημοψήφισμα, περίπου το 1987 – 1988 πολλά νορβηγικά κόμματα θορυβήθηκαν και ξεκίνησαν τις έντονες συζητήσεις ως προς την ένταξη της χώρας στην τότε ΕΟΚ. Κάποιοι από τους βουλευτές του Εργατικού Κόμματος υποστήριζαν, πως θα ήταν καλό να προσχωρήσει η χώρα τους στην ΕΟΚ. Στην αντίθετη πλευρά βρίσκουμε την κυβέρνηση της Μπρούντλαντ, που δεν υποστήριζε ιδιαίτερα την είσοδο στην ΕΟΚ αλλά επιδίωκε μια στενότερη σχέση μαζί της, μέσω της συμμετοχής της Νορβηγίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση Ελεύθερου Εμπορίου. Η κεντροδεξιά αντιμετώπιζε το ίδιο πρόβλημα λόγω του ότι στο παρελθόν το Κόμμα του Κέντρου είχε αντιταχθεί στην Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα. Η κατάσταση αυτή οδήγησε στην πορεία σε ακόμα πιο έντονες διαφωνίες και οδήγησε εν τέλει στην κατάρρευση του κυβερνητικού συνασπισμού. Ωστόσο, πιο πολλά για την Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα θα αναλύσουμε στην επόμενη ενότητα *“Η Οικονομία των δύο χωρών”* για να δούμε τι επιπτώσεις είχε/έχει στη Νορβηγία.

Η Νορβηγία διαθέτει Βασιλευόμενη Κοινοβουλευτική Δημοκρατία (ο ρόλος των βασιλέων στη πολιτική είναι περιορισμένος και είναι περισσότερο εθιμοτυπικός). Το δικαίωμα της ψήφου της γυναίκας δόθηκε μερικώς το 1907 και ολικώς το 1913 (επίσης ψηφίζουν άτομα ηλικίας 18 ετών και άνω). Τα κόμματα που βρίσκονται στο Κοινοβούλιο είναι 8 κι όλα εκλέγονται από το λαό και είναι τα εξής σύμφωνα με τα αποτελέσματα των βουλευτικών εκλογών του 2017:

- 1) Εργατικό Κόμμα (*Arbeiderpartiet*) - έδρες στο Κοινοβούλιο: 55 / 169
- 2) Συντηρητικό Κόμμα (*Høyre*) – έδρες: 48 / 169
- 3) Κόμμα Προόδου (*Fremskrittspartiet*) – έδρες 27 / 169
- 4) Χριστιανοδημοκρατικό Κόμμα (*Kristelig Folkeparti*) – έδρες: 8 / 169
- 5) Κόμμα Κέντρου (*Senterpartiet*) – έδρες: 19 / 169
- 6) Φιλελεύθερο Κόμμα (*Venstre*) – έδρες: 8 / 169
- 7) Σοσιαλιστικό Αριστερό Κόμμα (*Sosialistisk Venstreparti*) – έδρες: 11 / 169
- 8) Πράσινο Κόμμα (*Miljøpartiet De Grønne*) - έδρες: 1 / 169

Προς έκπληξη πολλών, ένας πολύ σημαντικός παράγοντας ανάπτυξης είναι η «εμπιστοσύνη των πολιτών μιας χώρας στους πολιτικούς της». Η εμπιστοσύνη του κόσμου στους κυβερνήτες του είναι πολύ σημαντική προϋπόθεση για την αποδοχή μεταρρυθμίσεων και αλλαγών πολιτικής. Ύστερα από έρευνα της Παγκόσμιας Τράπεζας, μέσα στις πρώτες 20 θέσεις (από το σύνολο των 138 χωρών) με το 7 να είναι η απόλυτη εμπιστοσύνη στους πολιτικούς και το 1 να είναι η έλλειψη αυτής, η Νορβηγία συγκέντρωσε το εκπληκτικό σκορ 5,9.

Είναι σημαντικό να αναφέρουμε πως η Νορβηγία διαθέτει ένα πολύ ανεπτυγμένο σύστημα δικαιοσύνης (που αποτελείται από δικαστές, Εφετεία, δικαιοδοσία σε περιφέρειες, αρκετή αστυνομία) το οποίο έχει σαν αποτέλεσμα τη διαφάνεια. Σύμφωνα με το Δείκτη Αντίληψης για τη Διαφθορά (Corruption Perceptions Index) για το έτος 2014, η Νορβηγία βρίσκεται στην 5^η θέση μαζί με τη Δανία για τις χώρες όπου

παρατηρούνται τα χαμηλότερα επίπεδα διαφθοράς Είναι ιδρυτήριο μέλος των εξής οργανισμών: ΟΗΕ, NATO, EFTA και Συμβούλιο της Ευρώπης. Τη δεκαετία του '90 συμμετείχε στην επιχείρηση Oslo Accords (διαδικασία που ακολουθήθηκε για τη σύναψη ειρήνης στον πόλεμο Ισραήλ-Παλαιστίνης). Αξίζει, επίσης, να σημειωθεί ότι το 1993 ο τότε υπουργός εξωτερικών της Νορβηγίας Στόλτενμπεργκ έγινε εκπρόσωπος του ΟΗΕ για τις διαπραγματεύσεις της ειρήνης στην πρώην Γιουγκοσλαβία.

Ωστόσο, την ίδια χρονιά στις εκλογές που έγιναν το Σεπτέμβριο, το Εργατικό Κόμμα αύξησε ελάχιστα τη δύναμή του στη Βουλή ενώ το Κόμμα του Κέντρου, βασιζόμενο στην προεκλογική του εκστρατεία στην αντίθεσή του ως προς την ΕΟΚ, τριπλασίασε τις έδρες του, που είχε σαν αποτέλεσμα να γίνει το δεύτερο κόμμα στη Βουλή. Οι διαπραγματεύσεις για την ένταξη της χώρας στην ΕΟΚ τερματίστηκαν μια και καλή το Νοέμβριο του 1994 όταν για δεύτερη φορά οι Νορβηγοί ψήφισαν “όχι” με ποσοστό 52,4 % στο δημοψήφισμα. Ένας από τους λόγους που ίσως να συνετέλεσε στην αρνητική έκβαση του δημοψηφίσματος είναι ο φόβος των αγροτών ότι η αγορά της Νορβηγίας θα πλημμύριζε από φθηνότερα προϊόντα που θα προερχόντουσαν από χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Διατυπώθηκαν επίσης φόβοι ότι υπονομεύεται η εθνική κυριαρχία με τη μεταβίβαση αρμοδιοτήτων στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Μαζί με το Λιχτενστάιν, η Νορβηγία και η Ισλανδία επωφελούνται από την ελεύθερη μετακίνηση πολιτών, αγαθών, υπηρεσιών και κεφαλαίων εντός της ευρωπαϊκής αγοράς των 500 εκατ. κατοίκων, με τις Βρυξέλλες να καθορίζουν τους κανόνες που διέπουν όλες τις πτυχές του κοινού Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (ΕΟΧ). Εν όψει της αποχώρησης της Μεγάλης Βρετανίας από την Ευρωπαϊκή Ένωση ο Ισλανδός υπουργός Εξωτερικών Τόρντασον δήλωσε ότι οι δύο χώρες- Ισλανδία και Νορβηγία- θα συνεργαστούν στενότερα στις προσπάθειές τους να προωθήσουν τα κοινά τους συμφέροντα και να μην επηρεαστούν από το λεγόμενο “Brexit”.

Αξίζει να σημειωθεί ότι η Νορβηγία διατηρεί πρεσβείες σε 82 χώρες ενώ φιλοξενεί 60 – όλες στην πρωτεύουσά της, το Όσλο. Οι Ένοπλες Δυνάμεις της Νορβηγίας απαριθμούν περίπου 25,000 άντρες, μαζί και πολίτες. Η Νορβηγία διαθέτει υποχρεωτική στρατιωτική θητεία (από 6 μέχρι και 12 μήνες). Αξιοσημείωτο είναι πως το 2013 η

Νορβηγία έγινε η πρώτη χώρα στην Ευρωπαϊκή Ένωση και στο ΝΑΤΟ που στρατολογούσε και γυναίκες. Ωστόσο μετά τη διάλυση της Σοβιετικής Ένωσης και μετά το τέλος του Ψυχρού Πολέμου λίγοι είναι αυτοί που κατατάσσονται και ο χαρακτήρας του νορβηγικού στρατού έγινε πιο πολύ μισθοφορικός.

Αρμόδιο υπουργείο είναι το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας. Ο στρατός της Νορβηγίας διαίρεται ως εξής: ο Νορβηγικός Στρατός, το Βασιλικό Πολεμικό Ναυτικό, Βασιλικές Εναέριες Δυνάμεις, η Νορβηγική Δύναμη κατά του Ηλεκτρονικού Εγκλήματος και ο Εθελοντικός Στρατός.

Η Νορβηγία κατήργησε τη θανατική ποινή σχετικά νωρίς σε σύγκριση με άλλα ευρωπαϊκά κράτη, το 1902. Το νομοθετικό σώμα, με τη σειρά του, κατήργησε τη θανατική ποινή όσον αφορά τα εγκλήματα πολέμου και την προδοσία κατά του έθνους το 1979. Αξιοσημείωτο είναι το εύρημα της οργάνωσης Δημοσιογράφοι Χωρίς Σύνορα που το 2007 τοποθέτησαν στην 1^η θέση μαζί με την Ισλανδία και τη Νορβηγία (ανάμεσα από 169 χώρες) στον “*Δείκτη Ελευθερίας του Τύπου*”.

2.2 Ανγκόλα

Η Ανγκόλα είναι μία πολυκομματική Προεδρική Δημοκρατία. Ο Πρόεδρος είναι Αρχηγός Κράτους και Αρχηγός Κυβέρνησης και ως το 2010 διόριζε τον Πρωθυπουργό, ωστόσο η εκτελεστική εξουσία ανήκει στον Πρόεδρο. Το αξίωμα του Προέδρου χρονολογείται από την εποχή της ανεξαρτησίας από την Πορτογαλία.

Η Ανγκόλα είναι μια χώρα άξια της προσοχής μας όσον αφορά στην πολιτική της εξέλιξη. Από την αποικιοκρατία μέχρι την ανεξαρτησία της από τους Πορτογάλους στις εμφύλιες διαμάχες και στη σημερινή πολιτική κατάσταση της χώρας. Σε αυτήν την υποενότητα θα αναλύσουμε την πολιτική της αφρικανικής χώρας από τη στιγμή που έπαψε να είναι πλέον πορτογαλική αποικία κι έγινε – επίσημα πλέον- Δημοκρατία της Ανγκόλας.

Μετά τη λήξη της κατοχής από τους Πορτογάλους, το Νοέμβριο του 1975, η Ανγκόλα είχε μείνει ακυβέρνητη και ανοργάνωτη. Μετά από έναν περίπου μήνα, το Δεκέμβριο, το MPLA (Λαϊκό Κίνημα για την Απελευθέρωση της Ανγκόλας - Movimento Popular de Libertação de Angola) ανέλαβε την εξουσία με τον Νέτο. Πολύ μεγάλο ρόλο έπαιξε η Σοβιετική Ένωση η οποία έχοντας καλές σχέσεις με το κίνημα, το εξόπλισε ανάλογα και του παρείχε όλα τα απαραίτητα εφόδια για να μπορέσει να ανταπεξέλθει στο δύσκολο έργο της κυβέρνησης μιας χώρας η οποία μόλις απελευθερώθηκε ύστερα από αιώνες αποικίας. Πρέπει να αναφερθεί ότι το κόμμα, στις εκλογές του 1992, είχε τέτοια απήχηση, που κατάφερε να συγκεντρώσει το 53,7 % των ψήφων και τις 129 θέσεις (από τις 227) στη Βουλή. Λόγω της έντασης και της υποψίας “στημένων” εκλογών, οι εκλογές εκείνη τη χρονιά κρίθηκαν σαν άκυρες. Οι επόμενες εκλογές έγιναν μόλις το 2008 (λόγω της έντασης του εμφυλίου πολέμου και των συγκρούσεων) όπου, και πάλι, το MPLA κατάφερε να συγκεντρώσει το αξιοθαύμαστο ποσό των 81,6 % κατακλύζοντας τη Βουλή με 191 βουλευτές (από τις 220 διαθέσιμες θέσεις).

Το MPLA είχε τεράστια στήριξη κατά τη διάρκεια τόσο της διακυβέρνησής του τόσο και μετά κυρίως από τις παρακάτω χώρες (να σημειωθεί ότι μιλάμε και για ανθρωπιστική βοήθεια): Αλγερία, Βουλγαρία, Ανατολική Γερμανία, Τσεχοσλοβακία, Κονγκό, Κούβα, Μοζαμβίκη, Βόρειο Κορέα, Σομαλία, Σουδάν, Γιουγκοσλαβία κ.ά.

Σημαντική ήταν και η συνδρομή της Κίνας, η οποία ωστόσο, αργότερα ξεκίνησε να υποστηρίζει τα αντίπαλα κινήματα. Ο λόγος ήταν οι εντάσεις που είχαν προκληθεί ανάμεσα στην Κίνα και στη Σοβιετική Ένωση για την κυριαρχία στο κομμουνιστικό μπλοκ.

Πέρα από το MPLA, δύο είναι τα μεγάλα κόμματα της Αγκόλας: 1) το FLNA (Εθνικό Μέτωπο για την Απελευθέρωση της Αγκόλας - Frente Nacional de Libertação de Angola) και 2) η UNITA (Εθνική Ένωση για την Πλήρη Ανεξαρτησία της Αγκόλας - União Nacional para a Independência Total de Angola). Για το καθένα από τα παραπάνω θα αναφερθούμε στη συνέχεια αναλύοντας, μεταξύ άλλων, και την προσφορά τους στην πολιτική ζωή της χώρας.

Το FLNA (Εθνικό Μέτωπο για την Απελευθέρωση της Αγκόλας) είναι μια πρώην στρατιωτική οργάνωση - και νυν πολιτικό κόμμα - η οποία πολέμησε κατά τη διάρκεια του πολέμου για την ανεξαρτησία από τους Πορτογάλους υπό την ηγεσία του Χόλντεν Ρομπέρτο. Το FLNA αναγνωρίστηκε μόλις το 1992 σαν πολιτικό κόμμα. Στις εκλογές του 1992 έλαβε το 2,4 % των ψήφων και εξέλεξε 5 βουλευτές. Το 2008, ωστόσο, το κόμμα έλαβε το 1,11 % των ψήφων συγκεντρώνοντας τις 3 από τις 220 θέσεις μέσα στη Βουλή.

Το 1954, ο Ηνωμένος Λαός της Βόρειας Αγκόλας (UPNA) σχηματίστηκε ως αποσχιστικό κίνημα για τη φυλή Μπακόνγκο που επιθυμούσε να αποκαταστήσει το φεουδαρχικό βασίλειο του 16ου αιώνα, αλλά ήταν επίσης ένα κίνημα διαμαρτυρίας κατά της καταναγκαστικής εργασίας. Τον Μάρτιο του 1961, η UPNA ξεκίνησε μια εξέγερση στο βορρά έχοντας ως στόχο τους κατόχους χωραφιών καλλιεργημένων με καφέ. Η πορτογαλική κυβέρνηση απαντά στέλνοντας στρατιώτες στην Αγκόλα και πάνω από 50.000 άνθρωποι πεθαίνουν βίαια μέχρι τα τέλη του 1961. Σε μια προσπάθεια να γλιτώσουν (μέλη της οργάνωσης που μετέπειτα μετονομάστηκε σε FNLA) έως τον Φεβρουάριο του 1962, η FNLA συγχωνεύθηκε σε έναν οργανισμό (GRAE) με τον Ρομπέρτο ως πρόεδρό της και τον Σαβίμπι ως υπουργό εξωτερικών, με έδρα το Ζαΐρ και αναγνωρισμένο από τον Οργανισμό Αφρικανικής Ενότητας ως το μοναδικό κίνημα της ελευθερίας μέχρι το 1971.

Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι κατά τη θητεία του προέδρου Κέννεντυ (1961) οι Ηνωμένες Πολιτείες στήριζε πάρα πολύ το FNLA μεταξύ άλλων. Μετά το πέρας των χρόνων, το κόμμα ξεκίνησε να λαμβάνει αξιοσέβαστη βοήθεια από χώρες όπως: Αλγερία, Τυνησία, Γκάνα, Ισραήλ, Κίνα και Ζαΐρ.

8 χρόνια μετά, το 1969, όταν ανέλαβε τα καθήκοντα του Προέδρου των Ηνωμένων Πολιτειών ο Ρίτσαρντ Νίξον, διέταξε την αναθεώρηση της πολιτικής απέναντι στην Ανγκόλα (καθώς και της Νότιας Αφρικής). Ένα χρόνο μετά ακριβώς, τον Ιανουάριο του 1970 υιοθετήθηκε το Υπόμνημα Μελέτης του Συμβουλίου Ασφαλείας υπ' αριθμόν 39 το οποίο αναγνωρίζει ότι τα λευκά καθεστώτα στις χώρες αυτές δεν πρέπει να είναι απομονωμένα από πολιτική και οικονομική άποψη και ότι η εμπλοκή τους ήταν ο καλύτερος τρόπος για την επίτευξη αλλαγών στα συστήματά τους. Αυτό, δυστυχώς, σήμαινε για το FLNA τη σημαντική μείωση της ανθρωπιστικής βοήθειας.

Τέλος, η UNITA (Εθνική Ένωση για την Πλήρη Ανεξαρτησία της Ανγκόλας) είναι η 2^η μεγαλύτερη πολιτική δύναμη της Ανγκόλας. Ιδρυθείσα το 1966, πολέμησε πιστά πλάι στο MPLA στον Πόλεμο για την Ανεξαρτησία της Ανγκόλας (1961 – 1975) και έπειτα εναντίον της MPLA στον Εμφύλιο Πόλεμο (1975 – 2002). Ήταν η πιο σφοδρή διαμάχη στην ιστορία της Ανγκόλας επειδή η μεν UNITA λάμβανε διαρκή υποστήριξη και βοήθεια από τις Ηνωμένες Πολιτείες και τη Νότιο Αφρική και η δε MPLA στηριζόταν από τη Σοβιετική Ένωση και τους τότε συμμάχους της.

Η UNITA έστρεψε τα βλέμματα πολλών πάνω της τη δεκαετία του '80 όταν το 1983 απήγαγε 66 Τσεχοσλοβάκους πολίτες και παρακρατώντας τους για πάνω από 1 χρόνο. Εν τέλει, το Βέλγιο κατάφερε να διαπραγματευτεί την απελευθέρωσή τους. Μέχρι και το 1989, εν μέσω συγκρούσεων στην Ανγκόλα, η Κούβα απέσυρε τους στρατιώτες της και οι Ηνωμένες Πολιτείες βλέποντας πως ο Ψυχρός Πόλεμος κατά πάσα πιθανότητα έφτανε στο τέλος του, έτειναν κι αυτές προς την απόσυρση των δυνάμεών τους.

Μετά το θάνατο του Σαβίμπι το 2002, μέχρις ότου ήταν και ο ηγέτης της UNITA, την προεδρία του κόμματος ανέλαβε ο Ησαΐας Σαμακούβα, ο οποίος μετά το Σαβίμπι αποφάσισε να αλλάξει τον πολεμικό χαρακτήρα του κινήματος και να ασχοληθεί με την εκλογική πολιτική.

Το 1992 κατάφερε να συγκεντρώσει το 34,1 % των ψήφων, καθιστώντας έτσι την UNITA ως κόμμα της Αντιπολίτευσης με 70 έδρες στη Βουλή. 16 χρόνια μετά, το 2008, στις εκλογές που ακολούθησαν κατάφερε να συγκεντρώσει το 10,3 % των ψήφων – με 16 έδρες.

Οι νομοθετικές εκλογές του 2017 είχαν τα εξής αποτελέσματα:

1^ο κόμμα το MPLA με ποσοστό 61,8 % και 150 έδρες από τις 220

2^ο κόμμα η UNITA με ποσοστό 26,6 % και 51 έδρες

3^ο κόμμα το κέντρο-αριστερό CASA–CE με ποσοστό 9,4 % και 16 έδρες

4^ο κόμμα το Κόμμα Κοινωνικής Ανανέωσης με ποσοστό 1,3 % και 2 έδρες και

5^ο κόμμα το FNLA με ποσοστό 0,9 % και 1 έδρα

Στις 27 Αυγούστου ο Σαμακούβα αμφισβήτησε τα αποτελέσματα των εκλογών. Στις 8 Σεπτεμβρίου, η UNITA κατέθεσε αγωγή με αίτημα αποδείξεων για απάτη ψηφοφόρων. Ωστόσο, το Συνταγματικό Δικαστήριο απέρριψε την έφεση της αντιπολίτευσης 5 μέρες μετά, στις 13 Σεπτεμβρίου. Βγήκε επίσημη ανακοίνωση ότι στο τέλος του Σεπτεμβρίου 2017 θα ορκιστεί και επίσημα ο Λουρένσο.

Σχετικά με το Σύνταγμα της χώρας, στις 21 Ιανουαρίου 2010 η Εθνοσυνέλευση της Αγκόλας ενέκρινε ένα νέο σύνταγμα που θα αντικαθιστούσε το προσωρινό σύνταγμα που είχε τεθεί σε εφαρμογή από την ανεξαρτησία του το 1975. Η συνέλευση ενέκρινε το σύνταγμα αυτό στο σύνολό του με ψήφο 186-0. Δύο μέλη της συνέλευσης απείχαν. Η UNITA ήταν αυτή που μποϊκόταρε τη διαδικασία λέγοντας πως: *” η συνταγματική διαδικασία είχε υποβαθμιστεί και υπονόμευε τη δημοκρατία”*. Το Σύνταγμα χρειαζόταν την έγκριση του Προέδρου ντε Σάντος και του Συνταγματικού Δικαστηρίου, αλλά οι δύο αυτές “υπογραφές” θεωρούνταν τυπικότητες.

Το νέο σύνταγμα καθιέρωσε μια κυβέρνηση παρόμοια με εκείνη που λειτουργεί σήμερα στη Νότια Αφρική και τη Μποτσουάνα. Ο πρόεδρος της Αγκόλας είναι και ο αρχηγός κράτους, επικεφαλής της εκτελεστικής εξουσίας και αρχηγός των Ενόπλων Δυνάμεων της Αγκόλας.

Πέραν της πολιτικής, θεωρώ πως είναι πολύ σημαντικό να θίξουμε το ζήτημα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην Ανγκόλα. Η χώρα αυτή, εδώ και πάρα πολύ καιρό, κατακρίνεται για την καταπάτησή τους. Σύμφωνα με έκθεση του αμερικανικού Υπ. Εξωτερικών του 2012, *«Οι τρεις σημαντικότερες παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων [το 2012] ήταν η επίσημη διαφθορά και ατιμωρησία, οι περιορισμοί στις ελευθερίες του συνέρχεσθαι, του συνεταιρίζεσθαι και η σκληρή και υπερβολική τιμωρία.»* Επίσης, αναφέρθηκαν περιστατικά βασανιστηρίων και ξυλοδαρμών, καθώς και παράνομες δολοφονίες από αστυνομικούς. Άλλες παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων περιλαμβάνουν: την ατιμωρησία των παραβατών (των ανθρωπίνων δικαιωμάτων), παραβιάσεις των δικαιωμάτων απορρήτου των πολιτών και καταναγκαστικές εξώσεις χωρίς αποζημίωση, περιορισμοί στις μη κυβερνητικές οργανώσεις, διακρίσεις και βία κατά των γυναικών, σωματεμπορία και διακρίσεις σε βάρος ατόμων με αναπηρίες και, δυστυχώς, πολλά άλλα.

Τέλος, σχετικά με τη θανατική ποινή στην Ανγκόλα, θεωρητικά αυτή καταργήθηκε το 1870. Μετά την κήρυξη της ανεξαρτησίας, η θανατική ποινή ασκούνταν, ωστόσο, σε *‘‘εξαιρετικά σπάνιες περιπτώσεις’’*. Το 1992, βάσει του τότε Συνταγματικού Νόμου, η θανατική ποινή έπαψε να εφαρμόζεται ακόμα και σε αυτές τις *‘‘εξαιρετικά σπάνιες περιπτώσεις’’*.

Τα παραπάνω ευρήματα προέκυψαν ύστερα από έλεγχο σε επίσημους φορείς που ασχολούνται με τα ανθρώπινα δικαιώματα και συντάσσουν τις λίστες με τις πιο διεφθαρμένες χώρες του κόσμου. Το μόνο πράγμα που μας έμεινε, είναι να ελπίζουμε για την κατάργηση της θανατικής ποινής σε μια χώρα που καταλαμβάνει την 26^η θέση στη λίστα των παγκοσμίως πιο διεφθαρμένων χωρών.

3ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ: Η οικονομία των δύο χωρών

Έχοντας αναλύσει την ιστορία και την πολιτική των δύο χωρών, ήρθε η ώρα να ασχοληθούμε και με τις οικονομίες τους. Νορβηγία και Αγκόλα, δύο χώρες που με την πρώτη ματιά δε θα φανταζόταν κανείς ότι θα είχαν κάτι κοινό μεταξύ τους, καταλήγουν να έχουν πιο πολλές ομοιότητες και λίγες διαφορές, όπως θα δούμε πιο κάτω.

Η οικονομία μιας χώρας εξαρτάται σε πολύ μεγάλο βαθμό, μεταξύ άλλων, από τη γεωγραφική της θέση, από το κλίμα που επικρατεί, από το κατά πόσο το έδαφος είναι καλλιεργήσιμο ή όχι. Αξίζει να σημειωθεί ότι και η τεχνολογία έχει βοηθήσει πάρα πολύ στην ανάπτυξη της οικονομίας (τόσο όσο και η πρόσβασή των ανθρώπων σε αυτήν και, εννοείται, η σωστή χρήση της). Η εκάστοτε κυβέρνηση παίζει πολύ μεγάλο ρόλο στο κατά πόσο η οικονομία θα αναπτυχθεί ή θα δει το δρόμο τη καθόδου.

Η οικονομία της Νορβηγίας είναι μια μικτή οικονομία που αναπτύσσεται με βαρύ κρατικό έλεγχο σε στρατηγικούς τομείς της οικονομίας. Η Αγκόλα είναι αρκετά πλούσια όσον αφορά τις ορυκτές πηγές πλούτου και τη γεωργία. Στις δύο παρακάτω υποενότητες θα δοθεί μεγάλη βάση στο Νο. 1 προϊόν που εξάγεται και από τις δύο χώρες: το πετρέλαιο. Θα δούμε τα οφέλη του νορβηγικού κράτους από αυτό και τα οφέλη του αγκολέζικου. Αν και αν καλοσκεφτεί κάποιος τις συνθήκες διαβίωσης στη Λουάντα και την άνιση κατανομή του πλούτου και τη στυγερή εκμετάλλευση στο όνομα τρίτων, μόνο ένα πράγμα θα μπορούσε να μας έρθει στο μυαλό και δεν είναι άλλο από τα λόγια του Όστιν Ο'Μάλεϊ, Αμερικανού συγγραφέα: *«Όταν βάζεις φόρους και όταν κουρεύεις πρόβατα, καλό είναι να σταματάς πριν γδάρεις το πετσί.»*

3.1 Νορβηγία

Η Νορβηγία μέχρι και τον 20 αιώνα ήταν μια σχετικά φτωχή χώρα, ωστόσο σήμερα κατάφερε να γίνει από τις πιο προηγμένες χώρες της Ευρώπης και παγκοσμίως. Το βιοτικό επίπεδο των κατοίκων της είναι από τα πιο ψηλά στον κόσμο.

Στην εξέλιξη αυτή συνέβαλε ομολογουμένως η βιομηχανική επανάσταση αλλά και η πολιτική που εφαρμόστηκε από διάφορες κυβερνήσεις (μεγάλη φορολογία εισοδημάτων, ενίσχυση επενδύσεων). Μεγάλο ρόλο έπαιξε η ανεύρεση μεγάλων αποθεμάτων πετρελαίου και φυσικού αερίου σε πολλές περιοχές της χώρας. Πριν από τη βιομηχανική επανάσταση, η οικονομία της Νορβηγίας βασιζόταν σε μεγάλο βαθμό στην αλιεία και την κτηνοτροφία/δασοκομία:

- *Αλιεία:* το ψάρεμα αποτελεί μια από τις βασικότερες ασχολίες των Νορβηγών. Οι ζώνες που θεωρούνται καλύτερες για αλιεία είναι γύρω από τα νησιά Λοφότεν. Η Νορβηγία αντλεί το 95% της αναγκαίας ποσότητας ψαριού από τα ύδατα της. Το ψάρεμα γίνεται με ιδιωτική πρωτοβουλία με μικρές βάρκες. Η χώρα έχει στρέψει το ενδιαφέρον της μαζί με το Εθνικό Ίδρυμα Αλιείας του Μπέργκεν στη μελέτη των ομαδικών μετατοπίσεων των ψαριών όπως για παράδειγμα των μурμουρών (έρχονται από το Βόρειο Παγωμένο ωκεανό) και των στολίσκων (είναι συγκεντρωμένοι σε κάποια λιμάνια όπως Νάρβικ, Τρόμσε). Τέλος, η Νορβηγία είναι ο δεύτερος μεγαλύτερος εξαγωγέας ψαριών στον κόσμο μετά την Κίνα.

- *Κτηνοτροφία - δασοκομία:* ένας από τους βασικότερους λόγους που η κτηνοτροφία της Νορβηγίας είναι ανεπτυγμένη είναι λόγω της διατροφής των Νορβηγών, που είναι πλούσια σε γαλακτοκομικά είδη. Τα πρόβατα, ωστόσο, μειώνονται συνεχώς. Η κτηνοτροφία της Νορβηγίας το έχουν προβλέψει κι έτσι εκτρέφονται μόνοι οι ράτσες με την υψηλή απόδοση. Τα πρόβατα μεταφέρονται στα λιβάδια των νησιών ενώ στην τούνδρα επικρατεί ο τάρανδος, όπου και η εκτροφή του αποτελεί την κύρια ασχολία των Λαπώνων. Επίσης, μεγάλα είναι τα ποσοστά της γούνας από λύκους και αλεπούδες που εξάγονται από τη χώρα. Τα δάση της χώρας

προστατεύονται από το κράτος μιας και είναι πολύ μικρότερα σε έκταση από αυτά της Σουηδίας και της Φινλανδίας.

Σχετικά με το εμπόριο, που είναι και το μεγαλύτερο κομμάτι της οικονομίας της Νορβηγίας, η νορβηγική βιομηχανία βασίζεται στην πετρελαιοπαραγωγή, την ηλεκτροχημική και τη βιομηχανοποίηση των προϊόντων της θάλασσας και των δασών.

Από τη στιγμή που ανακαλύφθηκε το πετρέλαιο της Βόρειας Θάλασσας στα νορβηγικά νερά στα τέλη της δεκαετίας του '60, οι εξαγωγές τόσο του πετρελαίου όσο και του φυσικού αερίου έχουν καταστεί πολύ σημαντικά στοιχεία της οικονομίας της Νορβηγίας. Με την παραγωγή και την εξόρυξη του πετρελαίου της Βόρειας Θάλασσας να έχει φτάσει στο αποκορύφωμά του, παρουσιάστηκαν τα εξής ζητήματα που τράβηξαν την προσοχή όλων: η εξερεύνηση του πετρελαίου στη Θάλασσα του Μπάρεντς, η προοπτική εξερεύνησης της Αρκτικής, καθώς και η αυξανόμενη διεθνή ανησυχία για την υπερθέρμανση του πλανήτη.

Το 2011, η Νορβηγία ήταν ο όγδοος μεγαλύτερος εξαγωγέας αργού πετρελαίου στον κόσμο με 78 εκατομμύρια τόνους και ο 9ος μεγαλύτερος εξαγωγέας εξευγενισμένου πετρελαίου με 86 εκατομμύρια τόνους. Ήταν επίσης ο τρίτος μεγαλύτερος εξαγωγέας φυσικού αερίου στον κόσμο, έχοντας σημαντικά αποθέματα φυσικού αερίου στη Βόρεια Θάλασσα. Ένας άλλος λόγος που βλέπουμε τη Νορβηγία να ευημερεί είναι πως η χώρα αυτή του Βορρά κατέχει επίσης μερικά από τα μεγαλύτερα δυνητικά εκμεταλλεύσιμα αποθέματα άνθρακα στον κόσμο (που βρίσκονται κάτω από τη νορβηγική υφαλοκρηπίδα) στη γη.

Οι άφθονες πηγές ενέργειας της Νορβηγίας αποτελούν σημαντική πηγή εθνικών εσόδων (το αργό πετρέλαιο και το φυσικό αέριο αντιπροσώπευαν το 40% της συνολικής εξαγωγικής αξίας της χώρας μόνο το 2015). Είναι ενδιαφέρον το πώς, ως ποσοστό του ΑΕΠ, οι εξαγωγές πετρελαίου και φυσικού αερίου είναι περίπου 17%. Ως μέσο για τη διασφάλιση της ασφάλειας και την άμβλυνση της «ολλανδικής νόσου» που χαρακτηρίζεται από διακυμάνσεις της τιμής του πετρελαίου, η νορβηγική κυβέρνηση διοχετεύει ένα μέρος αυτών των εσόδων από τις εξαγωγές στο κυβερνητικό ταμείο συντάξεων (GPFG). Η νορβηγική κυβέρνηση λαμβάνει αυτά τα κεφάλαια από τα

μερίδιά τους στην αγορά εντός των πετρελαϊκών βιομηχανιών, όπως το μερίδιό τους των δύο τρίτων της Statoil, και τις κατανέμει μέσω της κυβερνητικής ελεγχόμενης εγχώριας οικονομίας. Αυτός ο συνδυασμός επιτρέπει στην κυβέρνηση να διανείμει τον πλούτο των φυσικών πόρων σε επενδύσεις κοινωνικής πρόνοιας για την ηπειρωτική χώρα.

Δεδομένου ότι η βιομηχανία πετρελαίου ξεκίνησε τις δραστηριότητές της σχετικά με την νορβηγική υφαλοκρηπίδα, τεράστια ποσά έχουν επενδυθεί στην έρευνα, την ανάπτυξη των πεδίων, των υποδομών μεταφορών και στις χερσαίες εγκαταστάσεις. Οι επενδύσεις το 2012 ανήλθαν σε πάνω από 175 δις νορβηγικών κορωνών (περίπου 21 δις ευρώ), ή 29 % του συνόλου των πραγματικών επενδύσεων της χώρας.

Τελειώνοντας με την πετρελαιοπαραγωγή, θα ήθελα να σημειωθεί, ότι ο χώρος των υδρογονανθράκων είναι μία μακροχρόνια διαδικασία, η οποία χρειάζεται υπομονή, επιμονή και, φυσικά, τη στήριξη του κράτους και των πολιτών.

Ο τομέας της ηλεκτρικής ενέργειας στη Νορβηγία βασίζεται κυρίως στην υδροηλεκτρική ενέργεια. Ένα σημαντικό μερίδιο της συνολικής ηλεκτρικής παραγωγής καταναλώνεται από την εθνική βιομηχανία. Είναι πολύ έξυπνος ο τρόπος που η Νορβηγία χειρίστηκε την παραγωγή της υδροηλεκτρικής ενέργειας χτίζοντας φιλικούς προς το περιβάλλον υδροηλεκτρικούς σταθμούς. Οι πρώτες ιδέες έπεσαν στο τραπέζι το 1892 με τη μορφή επιστολών του τότε Πρωθυπουργού Κούντσεν προς το Κοινοβούλιο. Το τιτανομέγιστο ποσοστό του 90% υδροηλεκτρικής δυναμικότητας ανήκει στο δημόσιο και διανέμεται σε δήμους και κομητείες. Η Νορβηγία είναι αυτή που είναι ο μοναδικός μεγαλύτερος παραγωγός υδροηλεκτρικής ενέργειας.

Σύμφωνα με τον Διεθνή Οικονομικό Έλεγχο, η Νορβηγία δημιούργησε το 4,3% της παγκόσμιας υδροηλεκτρικής ενέργειας το 2008 και κατέλαβε την 6η θέση για το έτος αυτό, πίσω από την Κίνα, τον Καναδά, τη Βραζιλία, τις Ηνωμένες Πολιτείες και τη Ρωσία.

Παρακάτω, θα ήθελα να ασχοληθώ με τη νορβηγική βιομηχανία. Στις αρχές της δεκαετίας του '90 απασχολούσε περίπου το 23% του ενεργού πληθυσμού. Οι νότιες

περιοχές της χώρας είναι αυτές, οι οποίες γνώρισαν τη μεγαλύτερη και ουσιαστικότερη βιομηχανική ανάπτυξη, για τον απλούστατο λόγο ότι βρίσκονται πιο κοντά στις αγορές και έχουν καλύτερα συγκοινωνιακά δίκτυα. Μετά το 1993, ωστόσο, άρχισαν να ευνοούνται και άλλες περιοχές την Νορβηγίας, πέραν των νοτίων. Ένας από τους στόχους την κυβέρνησης ήταν: *‘να φέρει τις βιομηχανίες κοντά στο εργατικό δυναμικό και όχι το εργατικό δυναμικό κοντά τις βιομηχανίες’*. Αυτός ακριβώς ήταν ο σκοπός της ομοιόμορφης τοπικής ανάπτυξης. Αντικειμενικά, οι διαφορές από περιφέρεια σε περιφέρεια δεν ήταν τόσο τρομερές (πάντα σε σύγκριση με άλλες χώρες), ωστόσο, ήταν εμφανείς σε λιγότερο ανεπτυγμένες κομητείες όπως, για παράδειγμα, το Τρομς ή το Φίνμαρκ και στις ανεπτυγμένες: Όσλο, Χόρνταλαντ και Βέστφορντ.

Η ανομοιογένεια του εργατικού δυναμικού ήταν και ένας από τους κύριους λόγους που η εκβιομηχάνιση δεν ήταν ούτε ομαλή ούτε εύκολη. Ένας άλλος, εξίσου σημαντικός λόγος, ήταν η έλλειψη των πρώτων υλών, όμως τα ρέοντα ύδατα, που αφθονούν στη Νορβηγία (ενισχυόμενα από τις βροχές και τους παγετώνες) ευνόησαν την παραγωγή της υδροηλεκτρικής ενέργειας, όπως αναφέρθηκε λίγο πιο πάνω. Το 99% των αναγκών καλύφθηκε από αυτήν το 1993. Χάρη σε αυτήν άνθισε και η μηχανουργία που, πέρα από τα τοπικά μέταλλα, επεξεργάζεται και τις αντίστοιχες εισαγόμενες πρώτες ύλες από τη Σουηδία (σίδηρος). Το εισαγόμενο από τον Καναδά νικέλιο επεξεργάζεται στο Κρίστιανσαντ ενώ γύρω από το Σόγκνεφιορντ συγκεντρώθηκε το μεγαλύτερο μέρος των εγκαταστάσεων για την επεξεργασία του βωξίτη και του καναδέζικου αλουμινίου.

Η Νορβηγία αντιμετώπιζε προβλήματα το 1986 με την πετρελαϊκή κρίση, καθώς και το 1991, όταν το κράτος αναγκάστηκε να παρέμβει και να κρατικοποιήσει δύο τεράστιες ιδιωτικές τράπεζες, οι οποίες αντιμετώπισαν δυσκολίες όταν δυσκολευόντουσαν να ανταπεξέλθουν στις υποχρεώσεις τους.

Αξιοσημείωτη είναι η ναυπηγική βιομηχανία στο Όσλο, στο Μος, στο Μπέργκεν και στο Σταβάνγκερ. Η χημική παραγωγή ασχολήθηκε με την παραγωγή αζώτου, νιτρικού άλατος ενώ η βιομηχανία ξύλου είναι από τις πιο ενεργές στην Ευρώπη.

Τέλος, μέτρια- αλλά όχι αμελητέα- είναι η βιομηχανία μύρας και καπνού, που καλύπτουν απλά τις εθνικές ανάγκες (όπως και η βιομηχανία υφασμάτων).

Παρά το γεγονός ότι η Νορβηγία στα δύο δημοψηφίσματα του 1972 και του 1994 απέρριψε προτάσεις για ένταξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση, συμμετέχει, μαζί με την Ισλανδία και το Λιχτενστάιν, στην ενιαία αγορά της Ευρωπαϊκής Ένωσης μέσω της συμφωνίας για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο (ΕΟΧ). Η συνθήκη για τον ΕΟΧ μεταξύ των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των χωρών της Ευρωπαϊκής Ζώνης Ελευθέρων Συναλλαγών (ΕΖΕΣ) περιγράφει τις διαδικασίες εφαρμογής των κανόνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης στη Νορβηγία και στις άλλες χώρες της ΕΖΕΣ.

Σύμφωνα με απάντηση του Μπιάσταντ, Υπεύθυνου Επικοινωνίας και Πολιτισμού της Βασιλικής Πρεσβείας της Νορβηγίας στο Παρίσι: *“ Η προσχώρηση [στην Ε.Ε] θα σήμαινε συγκέντρωση εξουσιών στις Βρυξέλλες και χειρότερες συνθήκες σε θέματα ισότητας αλλά και προβλήματα για το Κράτος Πρόνοιας. Η αλιεία είναι πολύ σημαντική για τη νορβηγική οικονομία, ιδίως για τις παράκτιες περιοχές. Είναι ο δεύτερος σημαντικότερος τομέας της οικονομίας, μετά την εξαγωγή πετρελαίου. ”*

Ωστόσο, πολλές είναι οι δραστηριότητες των Νορβηγών που δεν καλύπτονται από τη Συνθήκη του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (η γεωργία, το πετρέλαιο, τα ψάρια κ.ά.) Η Νορβηγία έχει επίσης προσχωρήσει στη Συμφωνία του Σένγκεν και σε πολλές άλλες διακυβερνητικές συμφωνίες μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ.

Τέλος, θα ήθελα να αναφερθώ πως το 2017 οι εξαγωγές φυσικού αερίου μέσω αγωγών από τη Νορβηγία αυξήθηκαν κατά 8% σε σύγκριση με το 2016, ανερχόμενες σε 117,4 δισ. κυβικών μέτρων, σύμφωνα με ανακοίνωση της Gassco (φορέας εκμετάλλευσης των νορβηγικών υποδομών μεταφοράς φυσικού αερίου). Οι εξαγωγές αυτές καλύπτουν σήμερα περίπου το 1/4 της κατανάλωσης φυσικού αερίου στην Ευρώπη.

3.2 Ανγκόλα

Έχοντας αναφερθεί στα δύο προηγούμενα κεφάλαια στο ιστορικό παρελθόν της Ανγκόλας και στην πολιτική πορεία της από τη στιγμή της απελευθέρωσής της από τους Πορτογάλους μέχρι και τη ψήφιση του ισχύοντος Συντάγματός της το 2010, μεγάλο ενδιαφέρον θα έχει η ανάλυση της οικονομίας της.

Μετά την ανεξαρτησία και την μετέπειτα ένοπλη σύγκρουση, που είχε σαν αποτέλεσμα την επικράτηση του Λαϊκού Κινήματος για την Απελευθέρωση της Ανγκόλας (MPLA), η χώρα είχε σαφώς να αντιμετωπίσει πάρα πολλά προβλήματα (έλλειψη οργάνωσης, εξασθένηση έπειτα από πολέμους και συγκρούσεις, άγνωστη πορεία της οικονομίας).

Από τη μία πλευρά, ο ορυκτός πλούτος που διαθέτει η Ανγκόλα όπως και οι τεράστιες δυνατότητες γεωργίας δημιουργούσαν θετικές προϋποθέσεις και μια πολλά υποσχόμενη αναπτυσσόμενη οικονομία, ενώ από την άλλη, μόνο και μόνο οι καταστροφές που προκάλεσε ο πόλεμος (διακοπή σε κυκλοφορία δρόμων, εγκατάλειψη φυτειών και εξαφάνιση μεγάλου ποσοστού της ζωοτεχνικής κληρονομιάς), όξυναν ακόμα περισσότερο το οικονομικό πρόβλημα του τόπου.

Έπειτα από την αναχώρηση των Πορτογάλων, επήλθε το στήσιμο μιας σοσιαλιστικής οικονομίας, χωρίς να παρουσιάζονται ιδιαίτερες εσωτερικές αντιθέσεις. Η κυβέρνηση, ωστόσο, που ανέλαβε, δεν είχε στη διάθεσή της, ιδιαίτερα εξειδικευμένα στελέχη. Η πρώτη κυβέρνηση πήρε, χωρίς να καθυστερεί, την ιδιοκτησία των γαιών στα χέρια της, μοιράζοντάς τις στις κρατικές αγροικίες και στους συνεταιρισμούς με όλες τις βιομηχανίες να έχουν εθνικοποιηθεί.

Όπως και στις περιπτώσεις των άλλων χωρών, ο εμφύλιος πόλεμος έπαιξε καταλυτικό ρόλο στην εξέλιξη της οικονομίας. Παρά το γεγονός ότι η Ανγκόλα διαθέτει: πλούσια κοιτάσματα πετρελαίου, διαμάντια, σίδηρο, μόλυβδο, χρυσό κ.ά. κατά τη διάρκεια των τελευταίων χρόνων δε φάνηκε να αξιοποιείται κανένα από αυτά ούτε να γίνονται οι απαραίτητες κινήσεις. Στην περαιτέρω ανάλυση της οικονομίας της Ανγκόλας θα τα δούμε όλα αναλυτικότερα.

Για να ξεκινήσουμε το ταξίδι στην οικονομία της Ανγκόλας θα πρέπει να γυρίσουμε πολλά χρόνια (ακόμα και αιώνες) πίσω και να δούμε τι πρωτοέκαναν οι Πορτογάλοι μετά την άφιξη του εξερευνητή Diogo Cão στα τέλη του 1484. Από το 1484 και μετά, οι Πορτογάλοι ξεκίνησαν να ιδρύουν εμπορικές θέσεις κοντά στις ακτές της χώρας. Το 1575 ιδρύθηκε το São Paulo de Loanda (γνωστό πλέον ως Λουάντα-πρωτεύουσα της Ανγκόλας) από τον Paulo Dias de Novais. Η δεύτερη μεγαλύτερη και σημαντικότερη πόλη, São Felipe de Benguella (πλέον γνωστό απλά ως Μπενγκουέλα) ακολούθησε 12 χρόνια μετά, το 1587.

Δυστυχώς, το πρώιμο στάδιο εμπορίου στην Ανγκόλα, ήταν το εμπόριο σκλάβων ή αλλιώς “σκλαβοπάζαρο”. Οι έμποροι προμηθεύονταν τους σκλάβους από τοπικούς λαούς (Imbangala και Mbundu) οι οποίοι εξειδικεύονταν στο εμπόριο σκλάβων. Οι Πορτογάλοι έμποροι, με τη σειρά τους, πωλούσαν τους σκλάβους στις φυτείες ζαχαροκάλαμου στη Βραζιλία.

Το εμπόριο παραμελήθηκε πολύ κατά την περίοδο της Ιβηρικής Ένωσης (1580-1640) όταν οι Ολλανδοί εισέβαλαν σε πολλές πορτογαλικές υπερπόντιες κατοχές και κατέλαβαν τη Λουάντα για 8 χρόνια, από το 1640 έως και το 1648). Οι Ολλανδοί χρησιμοποίησαν την περιοχή για να προμηθεύσουν δικούς τους δούλους σε φυτείες ζαχαροκάλαμου στη βορειοανατολική Βραζιλία. Η Πορτογαλία ανέκτησε την περιοχή από το 1648 έως το 1650. Το εμπόριο των σκλάβων καταργήθηκε επισήμως το 1836 (έπειτα από την απόκτηση της ανεξαρτησίας της Βραζιλίας το 1822). Το 1844 τα λιμάνια της Αγκόλας ανοίχτηκαν σε ξένες ναυτιλιακές εταιρείες.

Μέχρι το 1850, η Λουάντα ήταν μια από τις μεγαλύτερες και πιο ανεπτυγμένες πορτογαλικές πόλεις. Η Λουάντα ήταν γεμάτη από εταιρίες, οι οποίες εξήγαν τόνους φιστικιών, καουτσούκ, κεριού μέλισσας και ελεφαντόδοντου. Τοπικά, παράγοντας ο καπνός, το αποξηραμένο κρέας και ο αραβόσιτος.

Από τη δεκαετία του 1920 έως τη δεκαετία του 1960, η έντονη οικονομική ανάπτυξη, οι άφθονοι φυσικοί πόροι και η ανάπτυξη των υποδομών οδήγησαν στην άφιξη ακόμη περισσότερων πορτογάλων εποίκων. Το πετρέλαιο ήταν γνωστό ότι υπήρχε ήδη στα μέσα του 19ου αιώνα, ωστόσο, η σύγχρονη εκμετάλλευσή του ξεκίνησε περίπου

το 1955. Η παραγωγή ξεκίνησε το 1950 στη λεκάνη του Κουάνζα, 10 χρόνια μετά στη λεκάνη του Κονγκό ενώ η κυβέρνηση της Πορτογαλίας χορήγησε άδειες για το Block Zero (*Block: μια γεωγραφική μονάδα διαίρεσης που χρησιμοποιείται στις δραστηριότητες πετρελαίου στην υφαλοκρηπίδα*) στην εταιρία Cabinda Gulf Oil Company, θυγατρική της ChevronTexaco το 1955. Η παραγωγή του πετρελαίου είναι στην 1^η θέση όσων αφορά στις εξαγωγές ενώ στη 2^η θέση ανέρχεται η εξαγωγή του καφέ το 1973.

Μετά την ανεξαρτησία, χιλιάδες Πορτογάλοι έφυγαν, οι περισσότεροι από αυτούς στην Πορτογαλία και πολλοί επέλεξαν σαν προορισμό τη νότια Αφρική. Υπήρξε άμεση κρίση, διότι οι ιθαγενείς δεν διέθεταν τις δεξιότητες και τις γνώσεις που απαιτούνται για τη διαχείριση της χώρας και τη διατήρηση της καλά αναπτυγμένης υποδομής της. Για αυτόν το λόγο, η κυβέρνηση της Ανγκόλας δημιούργησε το 1977 το Sonangol (*κρατική επιχείρηση πετρελαίου*). Δύο χρόνια αργότερα, το 1979, το Sonangol είχε όλα τα δικαιώματα στην έρευνα και την παραγωγή πετρελαίου σε όλη την έκταση της χώρας.

Ωστόσο, όπως είδαμε στα προηγούμενα κεφάλαια, μετά την ανεξαρτησία από την Πορτογαλία το 1975, την Ανγκόλα κατέστρεψε ο εμφύλιος πόλεμος από το 1975 μέχρι και το 2002. Η Αποστολή Ελέγχου των Ηνωμένων Εθνών για την Ανγκόλα δαπάνησε δισεκατομμύρια δολάρια για την εφαρμογή του Πρωτοκόλλου της Λουσάκα, μιας ειρηνευτικής συμφωνίας του 1994 που τελικά απέτυχε να τερματίσει τον εμφύλιο πόλεμο (*το πρωτόκολλο απαγόρευε στην UNITA να αγοράζει ξένα όπλα*). Το 1997 ο ΟΗΕ επέβαλε κυρώσεις στην UNITA, ωστόσο, ο ΟΗΕ περίμενε μέχρι τον Ιούλιο του 1998 να περιορίσει την εξαγωγή διαμαντιών της UNITA και να παγώσει τους τραπεζικούς λογαριασμούς της.

Ενώ η κυβέρνηση των ΗΠΑ χορήγησε 250 εκατομμύρια δολάρια στην UNITA από το 1986 έως το 1991, η UNITA μάζεψε 1,72 δισεκατομμύρια δολάρια μεταξύ 1994 και 1999 από εξαγωγές διαμαντιών. Παρά το γεγονός ότι ο εμφύλιος πόλεμος είχε οξυνθεί στο τέλος του 1998, η οικονομία κατάφερε να αυξηθεί το 1999 κατά περίπου 4%. Νέες ονομασίες νομισμάτων εισήχθησαν την ίδια χρονιά (*kwanza*).

Μια μικρή προσπάθεια οικονομικής μεταρρύθμισης ξεκίνησε το 1998 όπου και η Ανγκόλα κατέταξε 160 από τα 174 έθνη στον Δείκτη Ανθρώπινης Ανάπτυξης των

Ηνωμένων Εθνών το 2000. Ωστόσο, οι ουσιαστικές αλλαγές ξεκίνησαν να βλέπουν το φως της ημέρας 4 χρόνια αργότερα, το 2002, όταν τερματίστηκε ο 27χρονος εμφύλιος πόλεμος, οι Ανγκολέζοι πάλεψαν για την επιδιόρθωση και βελτίωση των καταστραμμένων υποδομών και των αποδυναμωμένων πολιτικών και κοινωνικών θεσμών. Δύο από τους κυριότερους λόγους που ίσως να συνέβαλαν στην οικονομική ανάπτυξη από το 1998 είναι: 1) οι υψηλές διεθνείς τιμές του πετρελαίου και 2) η αυξανόμενη παραγωγή πετρελαίου.

Δυστυχώς όμως, όπως συμβαίνει σε κάθε αναπτυσσόμενες χώρες, η διαφθορά και η κακοδιαχείριση του δημόσιου τομέα παραμένουν, ιδίως στον πετρελαϊκό τομέα, που αντιπροσωπεύει περισσότερο από 50% του ΑΕΠ, πάνω από το 90% τα έσοδα από τις εξαγωγές και το 80% των κρατικών εσόδων.

Όπως γίνεται σε κάθε περίοδο κρίσης και πολέμου, έτσι και στην Ανγκόλα, ο εμφύλιος πόλεμος είχε σαν αποτέλεσμα να φύγουν κοντά 3,8 εκατομμύρια άνθρωποι (δηλαδή το 32% του πληθυσμού) μέχρι και το 2010. Η ασφάλεια που επέφερε ο ειρηνικός διακανονισμός του 2002 οδήγησε στην επανεγκατάσταση 4 εκατομμυρίων εκτοπισθέντων, με αποτέλεσμα την αύξηση της γεωργικής παραγωγής σε μεγάλη κλίμακα, πράγμα που έφερε θετικές εξελίξεις στη χώρα, διότι η γεωργία στην Ανγκόλα έχει τεράστιες δυνατότητες (εύφορα εδάφη, ευνοϊκό κλίμα και περίπου 57,4 εκατομμύρια εκτάρια γεωργικής γης εκ των οποίων τα 5 εκατομμύρια είναι καλλιεργήσιμα).

Χάρη στα νερά που διαθέτει η Ανγκόλα, οι δυνατότητές της στη γεωργία είναι αξιοζήλευτες (οι αρόσιμες εκτάσεις δεν ξεπερνούν ούτε το 3% της εδαφική επιφάνειας). Καλλιεργούνται κυρίως βαμβάκι, καφές, δημητριακά, καπνός καθώς και φρούτα. Η σπουδαιότερη καλλιέργεια είναι αυτή του καφέ που συμβάλλει στις εξαγωγές (όπως προαναφέρθηκε, η εξαγωγή του καφέ είναι στη 2^η θέση, με το πετρέλαιο να είναι στην 1^η). Πολύ σημαντική είναι η εξαγωγή βαμβακιού. Η βαμβακοκαλλιέργεια απασχολεί πολλούς ανθρώπους ενώ το ζαχαροκάλαμο καλλιεργείται περισσότερο στις ποτιστικές περιοχές. Το καλαμπόκι είναι το κύριο είδος διατροφής αλλά κι ένα από τα πιο εξαγώγιμα προϊόντα. Ο καπνός προέρχεται από μικρές φυτείες γύρω από τις

σιδηροδρομικές γραμμές οι οποίες καθορίζουν όλη την κατανομή των περιοχών παραγωγής.

Η Ανγκόλα όπως και η Νορβηγία ασχολούνται ενεργά με την αλιεία (πριν από την ανεξαρτησία της από την Πορτογαλία το 1975). Στις αρχές της δεκαετίας του 1970, υπήρχαν περίπου 700 αλιευτικά σκάφη και τα ετήσια αλιεύματα ήταν πάνω από 300.000 τόνοι. Στα μέσα της δεκαετίας του 1980, η κυβέρνηση άρχισε να αποκαθιστά την αλιευτική βιομηχανία, (το 1987, η ΕΟΚ ανακοίνωσε σχέδια για την παροχή πόρων για την αποκατάσταση των ναυπηγείων Dack Doy). Το 1992 η Ανγκόλα εξήγγε κοντά στους 75.000 τόνους ψαριών.

Από το 2002 και μετά, με το τέλος του εμφυλίου πολέμου και τα αυξανόμενα κρατικά έσοδα από το πετρέλαιο, τα διαμάντια και άλλες εκμεταλλεύσεις φυσικών πόρων, η Αγκόλα ξεκίνησε μια περίοδο ανασυγκρότησης και οικονομικής ανάπτυξης. Ο τομέας της αλιείας διευρύνθηκε και εκσυγχρονίστηκε ενώ βελτιώθηκε και η αγορά κατανάλωσης ψαριών στη χώρα. Δύο χρόνια μετά, το 2004, σημειώθηκε ότι οι εξαγωγές της Ανγκόλας ανήλθαν στα περίπου 10.5 δις δολάρια όπου το 92% των εξαγωγών ήταν, φυσικά όπως θα περίμενε κανείς, το πετρέλαιο. Το υπόλοιπο 7,5% των εξαγωγών ήταν τα διαμάντια αξίας 785 εκατομμυρίων δολαρίων.

Αξίζει να σημειωθεί ότι σχεδόν όλο το πετρέλαιο της Αγκόλα μεταφέρεται στις Ηνωμένες Πολιτείες (οι εταιρείες των ΗΠΑ αντιπροσωπεύουν περισσότερο από το ήμισυ της επένδυσης στην Αγκόλα, με την Chevron-Texaco να πρωτοστατεί). Επιπλέον, οι σχέσεις Ανγκόλας - Η.Π.Α ήταν πολύ τεταμένες κατά τη διάρκεια του εμφυλίου πολέμου, ωστόσο, αναθερμάνθηκαν όταν το 1992 η κυβέρνηση της Ανγκόλα αποποιήθηκε το Μαρξισμό που είχε σαν αποτέλεσμα, το 2015, οι αμερικανικές εξαγωγές στην Αγκόλα ανήλθαν σε 1,23 δις. δολάρια και οι εξαγωγές της Ανγκόλας προς τις Ηνωμένες Πολιτείες ανήλθαν σε 1,21 δις. δολάρια.

Τέλος, θα ήθελα να τονίσω πως η Ανγκόλα είναι ακόμα μια αναπτυσσόμενη χώρα η οποία συνέρχεται αργά και σταθερά από την αποικιοκρατία και τη φρίκη του εμφυλίου πολέμου, οπότε σίγουρα θα χρειαστεί πολλά χρόνια ούτως ώστε να φτάσει τα επίπεδα της Νορβηγίας.

4^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ: Η εκπαίδευση και ο πολιτισμός των δύο χωρών

Φτάνοντας σιγά σιγά στο τέλος της πτυχιακής μου εργασίας θα ήθελα να ασχοληθώ με ένα θέμα που, θεωρώ, είναι από τα πιο σημαντικά όσον αφορά στην ανάπτυξη ενός ανθρώπου και στην καλλιέργεια του πνεύματός του και δεν είναι κανένα άλλο παρά η εκπαίδευση. Όπως υποστηρίζει ο Βίκτωρ Ουγκώ: *“ Εκεί που ανοίγει ένα σχολείο, κλείνει μια φυλακή ”* σε αντίθεση με τον Μπέρτραντ Ράσελ του οποίου η γνώμη περί εκπαίδευσης βρίσκει πολλούς να διαφωνούν: *“ Οι άνθρωποι γεννιούνται αμόρφωτοι, όχι ηλίθιοι. Γίνονται ηλίθιοι με την εκπαίδευση. ”*

Ωστόσο, είτε συμφωνούμε με τον Ουγκώ είτε με τον Ράσελ, δεν μπορούμε να αρνηθούμε σε κανέναν το δικαίωμα της παιδείας, της μόρφωσης και να του στερήσουμε το ταξίδι προς την απόκτηση της γνώσης. Στο παρακάτω κεφάλαιο θα δούμε τα εκπαιδευτικά συστήματα των δύο χωρών αλλά θα ασχοληθούμε με τον πολιτισμό της κάθε μίας.

Η πολιτισμική ανάπτυξη του ανθρώπου είναι η πολιτιστική δράση (υλικά και πνευματικά έργα, δραστηριότητες και έθιμα) και η πνευματική καλλιέργεια (αξίες, παραδόσεις, παιδεία, μόρφωση, θρησκεία) που όλα μαζί διαμορφώνουν τον τρόπο ζωής των ανθρώπων κατά τόπους. Θα εξετάσουμε πως η κάθε χώρα έχει επηρεαστεί από τους κατακτητές της και σε ένα άλλο κομμάτι, θα δούμε το πώς φέρεται η κάθε χώρα ξεχωριστά στους κατοίκους της.

Τα ανθρώπινα δικαιώματα είναι συχνά το μήλον της Έριδος που ξεκινάνε διαμάχες και δημιουργούν έντονους προβληματισμούς σε αναπτυσσόμενες χώρες, όπως στην περίπτωση μας, είναι η Αγκόλα. Το πώς μια κυβέρνηση ή μια ομάδα ανθρώπων φέρεται σε μειονότητες ή σε ειδικές ομάδες, θεωρώ, ότι λέει πάρα πολλά για την παιδεία που έχει λάβει ο κάθε ένας από αυτούς ξεχωριστά.

4.1 Νορβηγία

Όπως είδαμε και σε προηγούμενα κεφάλαια, η Νορβηγία δε γνώρισε ποτέ πολλές κατακτήσεις, μάχες ή οτιδήποτε που θα μπορούσε να επηρεάσει το εκπαιδευτικό της σύστημα. Αντίθετα, από πολύ νωρίς η εκπαίδευση έγινε υποχρεωτική από την ηλικία των 6 έως τα 16 (~1153). Μετά τον Ανασχηματισμό (το 1536 έγινε η ένωση με τη Δανία, το 1537 εφαρμόστηκε αυτός ο νόμος) η ανέγερση των σχολείων σε πόλεις όπου γίνονταν εμπορικές συναλλαγές ήταν υποχρέωση του κράτους. Δύο αιώνες μετά η εκμάθηση ανάγνωσης ήταν υποχρεωτική για όλους.

Η εκπαίδευση ήταν εξαρχής υποχρεωτική όπως και παρέμεινε μέχρι σήμερα. Η ηλικιακή διαίρεση είναι όμοια με αυτή στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα (Δημοτικό-Γυμνάσιο- Λύκειο) όπου:

- το Δημοτικό παρέχει τάξεις 1^η έως 7^η σε ηλικίες από 6 μέχρι και 12 ετών
- το Γυμνάσιο παρέχει τις τάξεις 8^η έως 10^η σε ηλικίες από 13 μέχρι και 16 ετών
- το Λύκειο παρέχει τις τάξεις VG1 έως VG3 σε ηλικίες από 16 μέχρι και 19 ετών

Η Νορβηγία προσφέρει την τριτοβάθμια της εκπαίδευση ανάμεσα σε 7 Πανεπιστήμια, 5 εξειδικευμένα Κολλέγια, 25 Πανεπιστημιακά Κολλέγια καθώς και μια σειρά από ιδιωτικά κολλέγια/σχολές όπως και στις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες. Η εκπαίδευση ακολουθεί τη Διαδικασία της Μπολόνια που περιλαμβάνει το βασικό πτυχίο (3 έτη), Μεταπτυχιακό (2 έτη) και Διδακτορικό (3 έτη). Ένας μαθητής μπορεί να γίνει αποδεκτός σε ένα από τα παραπάνω μόνο κι εφόσον έχει ολοκληρώσει τον κύκλο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Η Νορβηγία μπορεί να βασίσει την δευτεροβάθμια εκπαίδευση των μαθητών της κυρίως σε δημόσια σχολεία (το 2007, το 93% των μαθητών της ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης παρακολούθησαν δημόσια σχολεία). Ένα ενδιαφέρον του εκπαιδευτικού συστήματος της σκανδιναβικής χώρας είναι πως, μέχρι και το 2005, οι ιδιωτικές σχολές δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης εκτός κι αν είχαν *“θρησκευτικό ή*

εναλλακτικό τρόπο διδασκαλίας'' . Τα πρώτα «πρότυπα» ιδιωτικά ανώτερα σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ξεκίνησαν το φθινόπωρο του 2005.

Σύμφωνα με την έρευνα της Παγκόσμιας Τράπεζας για τη διαθεσιμότητα επιστημόνων και μηχανικών η Νορβηγία καταλαμβάνει την 6^η θέση με σκορ: 5,2 (μεγάλη διαθεσιμότητα 7, καμία διαθεσιμότητα 1) και την 3^η θέση στη ικανότητα συγκράτησης ταλέντων με σκορ 5,5 (πάλι με το 7 να είναι η μεγάλη διαθεσιμότητα και το 1 – καμία διαθεσιμότητα).

Όσο η κυβέρνηση της Νορβηγίας φροντίζει για την αποκατάσταση των αποφοίτων της, άλλο τόσο φροντίζει για τους μικρούς της πολίτες και συγκεκριμένα, ηλικίας μέχρι 10 ετών περίπου. Από την 1^η Ιανουαρίου 1999 όλοι οι δήμοι είναι υποχρεωμένοι από το νόμο να παρέχουν εγκαταστάσεις ημερήσιας φροντίδας για παιδιά τάξεων Δημοτικού από 1^η μέχρι και 4^η. Αυτές οι εγκαταστάσεις επιτρέπουν στα παιδιά να παίζουν και να ασκούν πολιτιστικές και ψυχαγωγικές δραστηριότητες που είναι κατάλληλα για την ηλικία τους, να μαθαίνουν και να ανακαλύπτουν τον κόσμο τριγύρω.

Για να κλείσω με το κομμάτι της εκπαίδευσης, θα ήθελα να επιστήσω την προσοχή μας στο γεγονός ότι στη Νορβηγία, η εκπαίδευση από απόσταση είναι μια πάρα πολύ συνηθισμένη τακτική που ακολουθούν πολλοί μαθητές/φοιτητές και βασίζονται κυρίως στο Διαδίκτυο. Κάθε χρόνο περίπου. 20 000 συμμετέχοντες ολοκληρώνουν μια σειρά από μαθήματα, που διοργανώνονται από περισσότερα από δέκα εξουσιοδοτημένα ιδρύματα εξ' αποστάσεως εκπαίδευσης. Στα πανεπιστήμια ο αριθμός των προσφερόμενων μαθημάτων εξ' αποστάσεως έχει αυξηθεί σε μεγάλο βαθμό καθώς η μάθηση που υποστηρίζεται από τις ΤΠΕ (Τεχνολογίες Πληροφόρησης και Επικοινωνιών) έχει αναπτυχθεί και μέχρι το τέλος του 2004 όλα τα κρατικά και τα μεγαλύτερα ιδιωτικά εκπαιδευτικά ιδρύματα είχαν αποκτήσει ψηφιακές πλατφόρμες για συστήματα μάθησης).

Αφήνοντας την εκπαίδευση και περνώντας σε ένα άλλο κομμάτι του πολιτισμού και της κουλτούρας της Νορβηγίας, θα μπορούσε κανείς να παρατηρήσει το πλήθος των λογοτεχνών και των συγγραφέων οι οποίοι ξεκίνησαν την πορεία τους από τη Νορβηγία ή ακόμα και να είναι Νορβηγοί. Μελέτες αναφέρουν πως ακόμα και από τους πρώτους αιώνες, γίνεται λόγο για τη νορμανδική λογοτεχνία, που περιλάμβανε και τα έργα τα

οποία δημιουργήθηκαν στην Ισλανδία. Εκεί συγκεντρώθηκαν τα τραγούδια της “Εδα” (Edda) και αναδείχθηκαν οι πιο φημισμένοι “σκάλδοι” (*μέλη ομάδας ποιητών που ήταν παράλληλα και αριστοκράτες, ποιητές της αυλής*) και γύρω στον 12^ο-13^ο αιώνα καταγράφηκαν οι “σάγες”. Στη Νορβηγία η γραπτή λογοτεχνία άρχισε τη διάδοση του χριστιανισμού και την εισαγωγή του λατινικού αλφάβητου.

Η περίοδος από τον 14^ο έως τον 19^ο αιώνα θεωρείται μια σκοτεινή εποχή στη λογοτεχνία του έθνους, αν και οι συγγραφείς της Νορβηγίας όπως ο Claussøn Friis και Holberg συνέβαλαν στην κοινή λογοτεχνία της Δανίας-Νορβηγίας. Με την έλευση του εθνικισμού και τον αγώνα για την ανεξαρτησία στις αρχές του 19^{ου} αιώνα προέκυψε μια νέα περίοδος εθνικής λογοτεχνίας. Σε ένα κύμα εθνικιστικού ρομαντισμού, οι τέσσερις μεγάλες εμφανίστηκαν: ο Ibsen, ο Bjørnson, ο Kielland και ο Lie. Η νεωτεριστική λογοτεχνία εισήχθη στη Νορβηγία μέσω της βιβλιογραφίας των Hamsun και Obstfelder στη δεκαετία του 1890.

Η δεκαετία του 1980 ήταν από πολλές απόψεις μια απάντηση στον κοινωνικό ρεαλισμό της λογοτεχνίας του 1970. Τα 80s δημιούργησαν αρκετά μεγάλα μυθιστορήματα που αναπτύσσουν ένα κύριο θέμα εδώ και δεκαετίες, επικεντρώνονται σε έναν ισχυρό κεντρικό χαρακτήρα και είναι χτισμένα γύρω από την αγροτική ατμόσφαιρα ή μια τοπική κοινότητα που δεν είναι πολύ μακρινό παρελθόν.

Αφήνοντας το γραπτό λόγο, προχωράμε στη μουσική. Πριν από το 1840 υπήρχαν περιορισμένες γραπτές πηγές λαϊκής μουσικής στη Νορβηγία. Αρχικά, αυτά τα ιστορικά επιτεύγματα πιστεύεται ότι έχουν χριστιανική επιρροή. Οι παραδοσιακοί χοροί συνήθως ονομάζονται bygdedans (*τοπικός χορός*). Αυτοί οι χοροί συχνά συνδέονται με τα σημαντικά γεγονότα της αγροτικής ζωής: γάμοι, κηδείες και κυκλικές γιορτές όπως τα Χριστούγεννα. Η Νορβηγία έχει αναδείξει πάρα πολλά συγκροτήματα της σύγχρονης ροκ αλλά και μετάλ σκηνής και κυρίως της μπλακ μέταλ: Abbath, Burzum, Carpathian Forest, Darkthrone, Satyricon, Zyclon-B με τους τελευταίους να έχουν κατηγορηθεί μάλιστα για προώθηση ναζιστικών ιδεολογιών λόγω του ονόματός τους (*ονομασία ενός χημικού προϊόντος, το οποίο κατά την περίοδο του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου*

χρησιμοποιήθηκε και ως μέσο εξόντωσης κρατουμένων στα Ναζιστικά στρατόπεδα συγκέντρωσης και εξόντωσης).

Το νορβηγικό θέατρο γεννήθηκε το 1722 με το έργο “Ο πολιτευόμενος υδραυλικός” του Χόλμπεργκ (1684-1754), που άνοιξε το δρόμο για ένα αξιοσημείωτο εθνικό θέατρο. 50 χρόνια μετά, το 1772, ο Γιόχαν Νόρνταλ Μπρουν (1745-1816) έγραψε το δράμα Einar Tambskielver, που με το διάχυτο κι εμφανή εθνικισμό του διαχώρισε το νορβηγικό από το δανικό θέατρο. Η ανάπτυξη του θεάτρου στη Νορβηγία έγινε χάρη στον συγγραφέα, διευθυντή θεάτρου και εμψυχωτή Μπιέρνσον (1832-1910). Στο τέλος του 19^{ου} αιώνα άρχισαν να ιδρύονται θέατρα σε μεγάλες πόλεις και γράφτηκαν πολλά κοινωνικά δράματα, αγροτικές και ιστορικές κωμωδίες. Τέλος, ύστερα από μια τέτοια άνθηση ήρθε η περίοδος στασιμότητας η οποία διαρκεί μέχρι και σήμερα με εξαίρεση τον Χάμσον, ο οποίος έλαβε Νόμπελ Λογοτεχνίας το 1920.

Αφήνοντας τις Τέχνες, θα εξετάσουμε σύντομα τη θρησκεία και μερικά από τα ήθη και έθιμα που κάνουν τη Νορβηγία τόσο ξεχωριστό κράτος. Σύμφωνα με το Σύνταγμα, η επίσημη θρησκεία της χώρας είναι η ευαγγελική-λουθηρανική (88% το 1993). Ο διαχωρισμός της εκκλησίας και του κράτους συνέβη πολύ αργότερα στη Νορβηγία από ό, τι στην πλειονότητα της Ευρώπης και δεν έχει ακόμη ολοκληρωθεί. Το 2012, το νορβηγικό κοινοβούλιο ψήφισε να χορηγήσει στην Εκκλησία της Νορβηγίας μεγαλύτερη αυτονομία, απόφαση η οποία επιβεβαιώθηκε με συνταγματική τροπολογία στις 21 Μαΐου 2012. Μέχρι και το 2012 οι κοινοβουλευτικοί αξιωματούχοι έπρεπε να είναι μέλη της Ευαγγελικής-Λουθηρανής Εκκλησίας. Ευτυχώς, την 1η Ιανουαρίου 2017, η Νορβηγία έκανε την εκκλησία ανεξάρτητη από το κράτος, διατηρώντας όμως την ιδιότητα της εκκλησίας ως «λαϊκή εκκλησία».

Κάποια από τα πιο ενδιαφέρον ήθη κι έθιμα της Νορβηγίας είναι σίγουρα το γεγονός ότι, όπως στη Σουηδία, έτσι κι εδώ, στις απομακρυσμένες αγροτικές λατρεύουν ακόμα το “δέντρο-φύλακα” (οι ντόπιοι το βλέπουν σαν κατοικία των προγόνων). Ο νορβηγικός λαός είναι απόλυτα εξοικειωμένος με το θάνατο, αφού πολλές σε αυτές τις περιοχές, μετά το θάνατο κάποιου, τα σώματα είναι αδύνατον να θαφτούν οπότε μένουν

στις αυλές τους σκεπασμένα από το χιόνι και περιμένουν να έρθει η άνοιξη ούτως ώστε να μπορούν να σκαφτούν οι λάκκοι.

Ο εορτασμός των Χριστουγέννων δεν παρουσιάζει καμία διαφορά από άλλες χριστιανικές χώρες. Σημαντικός είναι ο εορτασμός της *‘‘Ημέρας του Ήλιου’’* όσων κατοικούν στις νότιες περιοχές. Την 21^η Ιανουαρίου τελειώνει η μακρά πολική νύχτα και γιορτάζεται ο πρώτος θρίαμβος του φωτός. Στη σημερινή Νορβηγία τα παλιά παραδοσιακά ρούχα φοριούνται από τους χωρικούς και μόνο σε ξεχωριστές γιορτές.

Μέσα στο νορβηγικό λαό ξεχωρίζουν για την ενδυμασία τους οι Λάπωνες (*μεγαλύτερη και σπουδαιότερη εθνική ομάδα της χώρας με περίπου 2.317.159 άτομα*). Από πολύ καιρό ανήκουν στη χριστιανική θρησκεία κι έχουν εγκαταλείψει τις αρχαίες λατρείες τους που βασίζονται στη θεοποίηση της φύσης.

Θα ήθελα να κλείσω αυτήν την υποενότητα με ένα από τα πιο σημαντικά ζητήματα, που δεν είναι άλλο από τα ανθρώπινα δικαιώματα μιας και η Νορβηγία θεωρείται πολύ προοδευτική χώρα η οποία έχει υιοθετήσει νομοθεσία και πολιτικές για την υποστήριξη των δικαιωμάτων των γυναικών, των δικαιωμάτων των μειονοτήτων και των δικαιωμάτων των ΛΟΑΔ (*αρκτικόλεξο που προέρχεται από τις λέξεις Λεσβία, Ομοφυλόφιλος, Αμφιφυλόφιλος και Τρανς*). Ήδη από το 1884 έγιναν πολλές επιτυχημένες εκστρατείες για το δικαίωμα των γυναικών στην εκπαίδευση, τη γυναικεία ψηφοφορία, το δικαίωμα στην εργασία και άλλες πολιτικές για την ισότητα των φύλων. Από τη δεκαετία του 1970, η ισότητα των φύλων κατέγραψε επίσης υψηλό ρόλο στην κρατική ατζέντα, με τη δημιουργία ενός δημόσιου φορέα για την προώθηση της ισότητας των φύλων, ο οποίος εξελίχθηκε στην ισότητα των φύλων και στην καταπολέμηση των διακρίσεων.

Τέλος, οι δεκαετίες της σοσιαλδημοκρατικής διακυβέρνησης δημιούργησαν ένα πλέγμα νομοθεσίας που ευνόησε τους εργαζομένους και γενικότερα τους πολίτες της χώρας. Αποτελεί παράδειγμα προς μίμηση το γεγονός ότι το Εθνικό Σύστημα Ασφάλισης καλύπτει όλα τα άτομα, ανεξαρτήτου ηλικίας και ανεξαρτήτου ασθένειας.

4.2 Αγκόλα

Κατά τη διάρκεια της αποικιοκρατίας η πρόσβαση στα γράμματα ήταν πολύ περιορισμένη (πιο μεγάλα ποσοστά αναλφαβητισμού παρατηρήθηκαν στις γυναίκες ~59% συγκριτικά με το ~26% των αντρών). Ωστόσο, την ίδια περίοδο έως και το 1975, τα ποσοστά αναλφαβητισμού είχαν φτάσει μέχρι και το 80% με τους περισσότερους να μην ξέρουν πορτογαλικά και να διατηρούν το δικό τους πολιτισμό, συνεπώς και τη γλώσσα. Από ένα σημείο και μετά, η χώρα ήταν εξασθενημένη από τους αποικιοκράτες, και τη εκπαίδευση ανέλαβαν η Ρωμαιοκαθολική και η Διαμαρτυρόμενη Εκκλησία.

Όταν η πρωτοβάθμια εκπαίδευση έγινε προσιτή σε όλους, ο αριθμός των μαθητών στα δημοτικά σχολεία είχε τριπλασιαστεί μεταξύ του 1976 και το 1979. Όμως, κατά τη δεκαετία του 1980, ο αριθμός των μαθητών μειώθηκε κατά 50%, ενώ οι συνθήκες που επικρατούσαν στα σχολεία επιδεινώθηκαν δραματικά, καθώς σημειώθηκαν τεράστιες ελλείψεις σε διδακτικό προσωπικό και μέσα διδασκαλίας, μεταξύ των οποίων και σε σχολικά εγχειρίδια. Πολλά σχολεία χρηματοδοτήθηκαν από την Πορτογαλία. Αν και ο Εμφύλιος Πόλεμος (1975-2002) κατέστρεψε πολλά σχολικά κτίρια αλλά πέρα από υλικές ζημιές άφησε πολλά παιδιά ανάπηρα ανήμπορα να συνεχίσουν ή ακόμα και να ξεκινήσουν την εκπαίδευσή τους όπως και παιδιά-στρατιώτες.

Μετά το τέλος του εμφυλίου πολέμου στην Αγκόλα το 2002 και με τις αυξήσεις των τιμών πετρελαίου στα τέλη της δεκαετίας του 2000, η κυβέρνηση της Αγκόλας κατάφερε να συγκεντρώσει τεράστιους οικονομικούς πόρους από τους φόρους επί των κερδών πετρελαίου και διαμαντιών. Αυτή η αύξηση του κυβερνητικού προϋπολογισμού συν το τέλος της ένοπλης σύγκρουσης επέτρεψε μια νέα ευκαιρία επέκτασης και βελτίωσης του εκπαιδευτικού συστήματος της Αγκόλας.

Το Υπουργείο Παιδείας της Αγκόλας ζήτησε να ξεκινήσει το Μάρτιο του 2009 στην επαρχία Λουάντα, Μπενγκουέλα, Χουάμπο και Μπιέ την εφαρμογή του "κουβανικού συστήματος" (κουβανική μέθοδος διδασκαλίας) που επεκτάθηκε αργότερα σε άλλες περιοχές του έθνους. Η μέθοδος θα εφαρμοστεί για πρώτη φορά τον Φεβρουάριο στη Λουάντα ως πειραματικό πρόγραμμα για το οποίο μια ομάδα 10

δασκάλων από την Κούβα θα ταξιδέψει στο Αφρικανικό έθνος τους πρώτους μήνες του 2009. Οι ηγέτες της Αγκόλας προσπαθούσαν να εξαλείψουν τον ευρύτερο αναλφαριθμητισμό πριν από το 2014.

Η ηλικιακή διαίρεση διαφέρει ελάχιστα από αυτή στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα (Δημοτικό- Γυμνάσιο- Λύκειο) κι έχει ως εξής:

- το Δημοτικό παρέχει τάξεις 1η έως 4η σε ηλικίες από 7 μέχρι και 11 (η Πρωτοβάθμια εκπαίδευση είναι υποχρεωτική)
- το Γυμνάσιο παρέχει τις τάξεις 5η έως 13η σε ηλικίες από 11 μέχρι και 19

Το στενάχωρο με τη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση είναι, πως πολλά παιδιά δεν συνεχίζουν με αυτήν ή ακόμα και με ανώτερες σπουδές. Ειδικά στην περίπτωση των κοριτσιών, συνηθίζεται να μένουν στο σπίτι βοηθώντας τις οικογένειές τους. Ωστόσο, περίπου το 67% του πληθυσμού ηλικίας άνω των 15 ετών μπορεί να διαβάσει και να γράψει στα πορτογαλικά.

Συχνά οι μαθητές πρέπει να φέρουν το δικό τους υλικό στην τάξη, συμπεριλαμβανομένων όχι μόνο βιβλίων και στυλό αλλά και καρεκλών. Μια άλλη δυσκολία είναι το γεγονός ότι συχνά τα σχολεία είναι υπαίθρια και οι τάξεις μπορούν να γίνουν ακόμα και κάτω από ένα δέντρο, οπότε όταν ο καιρός είναι κακός, οι τάξεις ακυρώνονται. Λόγω των πρόσφατων διαμαχών είναι λογικό να μην υπάρχει το κατάλληλα εκπαιδευμένο προσωπικό (δάσκαλοι, καθηγητές - όπου το 40% των εκπαιδευτικών δεν έχει τα κατάλληλα προσόντα).

Συχνά, εάν τα παιδιά επιθυμούν να συνεχίσουν τις σπουδές τους στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, πρέπει να πάνε στην πιο κοντινή μεγάλη πόλη, οπότε και λίγοι είναι αυτοί που μπορούν να παρέχουν στα παιδιά τους αυτήν την ‘πολυτέλεια’. Προκειμένου να αποκτήσουν πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση στην Αγκόλα, οι μαθητές πρέπει να κατέχουν το λεγόμενο πτυχίο *Habilitaço es Literarias* (πιστοποιητικό δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης) και να υποβληθούν σε εισαγωγικές εξετάσεις. Απαραίτητη προϋπόθεση είναι η άριστη γνώση των πορτογαλικών. Η Αγκόλα διαθέτει 8 δημόσια Πανεπιστήμια και 17 ιδιωτικά.

Αφήνοντας το κομμάτι της εκπαίδευσης, μεγάλο ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι Τέχνες που αναπτύχθηκαν και δημιουργήθηκαν στην Ανγκόλα. Η πρόσφατη αφρικανική λογοτεχνία σε πορτογαλική γλώσσα είναι μια λογοτεχνία διαμαρτυρίας κατά της αποικιοκρατίας. Ειδικά στα κομμάτια της Αφρικής που είχαν καταληφθεί από Πορτογάλους, όπου εφαρμόστηκε μια πολιτική πολιτιστικής αφομοίωσης, η κίνηση των μαύρων βρήκε τεράστια απήχηση. Ωστόσο, η πιο σύγχρονη λογοτεχνία διαμαρτυρίας εκδηλώνεται ενεργά μόλις μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο και συγκεκριμένα στο Πανεπιστήμιο της Λισαβώνας, όπου μια ομάδα μαύρων φοιτητών είχε συστήσει το Κέντρο Αφρικανικών Σπουδών (ανάμεσα στους υποστηρικτές υπήρχαν και εθνικιστές αρχηγοί όπως ο Μάριο ντε Αντράντε ο οποίος περιέγραψε τα δεινά των νέγρων, όπως αναφέρει, στις φυτείες του κακάο στο νησί Σάο Τομέ και την εξέγερσή τους το 1953, που πρακτικά ήταν η διαμαρτυρία τους για τις απάνθρωπες συνθήκες εργασίας).

Τα έργα της γενιάς της αντίστασης (1960-1980) έπεισαν βαθύτατα τους νέους συγγραφείς να ακολουθήσουν το δρόμο τους μιας και αυτά γράφτηκαν είτε σε εξορίες, είτε στις φυλακές και δείχνουν την απάνθρωπη εκμετάλλευση των ανθρώπων από συνανθρώπους τους. Τρεις είναι οι συγγραφείς, οι οποίοι ξεχωρίζουν με το στυλ τους και το συναίσθημα: ο Μανουέλ ντος Σάντος Λίμα με το έργο "Δάκρυα και Άνεμος" (1975), Πεπετέλα (ψευδώνυμο του Άρτουρ Πεστάνα, κυρίως με το "Mayombe" του 1980, στο οποίο μυθιστόρημα θέτει ερωτηματικά για την πολιτική, τον άνθρωπο και την κοινωνία) και τέλος, ο Λουαντίνο Βιέιρα.

Σχετικά με τη μουσική, αυτή διαμορφώθηκε τόσο από τις ευρύτερες μουσικές τάσεις όσο και από την πολιτική ιστορία της χώρας. ενώ η μουσική της Αγκόλας έχει επηρεάσει επίσης τη μουσική άλλων χωρών. Με τη σειρά της, η μουσική της Αγκόλας συνέβαλε αποφασιστικά στη δημιουργία και ενίσχυση της εθνικής ταυτότητας της χώρας. Συγκριτικά με πολλούς από τους γείτονές της στη Νότια Αφρική, καθώς και με άλλες πορτογαλικές αποικίες (ειδικά το Πράσινο Ακρωτήριο ή *Cape Verde*), η λαϊκή μουσική της Αγκόλα είχε ελάχιστη διεθνή επιτυχία.

Στις δεκαετίες του 1800 οι μουσικοί της Αγκόλα στις πόλεις πειραματίστηκαν με δημοφιλή στυλ σε όλο τον κόσμο, συμπεριλαμβανομένων των μπαλάντων. Με το πρώτο

μισό του εικοστού αιώνα ήρθαν μεγάλα συγκροτήματα, που τραγουδούσαν τόσο στα πορτογαλικά όσο και στο Κίμπουντου (*μία από τις δύο γλώσσες Μπαντού, η οποία είναι η δεύτερη πιο ευρέως διαδεδομένη γλώσσα Μπαντού στην Αγκόλα*).

Μεγάλο ενδιαφέρον δείχνουν τα ήθη και τα έθιμα της Αγκόλας. Η σημαντικότερη εθνότητα στη χώρα είναι οι Μπαντού. Οι ομάδες τους είναι δεμένες με οργανώσεις πολιτικού και κοινωνικού χαρακτήρα που αντανακλούν την παραδοσιακή ιεραρχία (βασιλιάς, ηλικιωμένοι, ιερείς, μάγοι και μάντεις). Οι Μπαϊλούντος, γεωργοί με μητριαρχικές παραδόσεις αναμείχθηκαν γύρω στο 16^ο και 17^ο αιώνα με τους Γιάγκα, οι οποίοι πιστεύεται ότι έγιναν βοηθοί των Πορτογάλων στο *“κυνήγι των σκλάβων”*. Παρόμοια ήταν η φυλή των Μπατσόκουε, που φημολογείται, ότι ήταν κι αυτοί δούλέμποροι.

Από τους πληθυσμούς που δεν είναι Μπαντού, οι αμέσως μετά είναι οι Βατούα, οι οποίοι είναι οι νεγρίτες προ-μπαντού, με πολιτισμό που θυμίζει περισσότερο αυτόν των Βουσμάνων (*ο αρχαιότερος λαός της Νοτίου Αφρικής, ζουν στην έρημο Καλαχάρι ως κυνηγοί-τροφοσυλλέκτες διατηρώντας τον πολιτισμό τους*). Οι Βουσμάνοι αναγνωρίζουν μόνο την εξουσία του αρχηγού της κατασκήνωσης που μπορεί να είναι ακόμα και γυναίκα. Τέλος, δεν επιδιώκουν καμία φιλία με άλλες φυλετικές ομάδες και δε δηλώνουν καμία απολύτως εθνική αλληλεγγύη.

Προχωρώντας στο κομμάτι της θρησκείας στην Αγκόλα, τα πράγματα περιπλέκονται λίγο, επειδή υπάρχουν περίπου 1.000 θρησκευτικές κοινότητες, κυρίως χριστιανικές. Δεν υπάρχουν επίσημες στατιστικές για το ακριβές ποσοστό αλλά εκτιμάται ότι πάνω από το 50% του πληθυσμού να είναι Καθολικοί (άλλες χριστιανικές ομάδες περιλαμβάνουν τους Βαπτιστές, τους Μεθοδιστές, τους Λουθηρανούς, τις Μεταρρυθμισμένες Εκκλησίες και την Εκκλησία Αντβεντιστών της Εβδόμης Ημέρας και τους Μάρτυρες του Ιεχωβά).

Ενώ, θεωρητικά, το Σύνταγμα προβλέπει την ελευθερία της θρησκείας και η κυβέρνηση σε γενικές γραμμές σέβεται αυτό το δικαίωμα, το Νοέμβριο του 2013, αναφέρθηκε, ότι η κυβέρνηση της Αγκόλας είχε απαγορεύσει το Ισλάμ και τα τζαμιά ως αντίθετα προς τον πολιτισμό του έθνους αν και ιστορικά, η Αγκόλα δεν είχε σημαντικό

μουσουλμανικό πληθυσμό. Κατά τη διάρκεια του 21ου αιώνα, η μουσουλμανική κοινότητα της χώρας έχει αυξηθεί. Οι περισσότεροι μουσουλμάνοι στην Αγκόλα είναι επιχειρηματίες και μετανάστες από τη Δυτική Αφρική και τη Μέση Ανατολή, ειδικά τον Λίβανο.

Περνώντας στο ευαίσθητο κομμάτι των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, δυστυχώς η Αγκόλα δεν αποτελεί εξαίρεση και δε διαφέρει ιδιαίτερα από άλλες χώρες Αφρικής. Η Αγκόλα έχει κατηγορηθεί εδώ και πολύ καιρό για την παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Σύμφωνα με έκθεση του Υπουργείου Εξωτερικών των Η.Π.Α το 2012: *“Οι τρεις σημαντικότερες παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων [το 2012] ήταν η επίσημη διαφθορά και ατιμωρησία · περιορισμοί στις ελευθερίες του συνέρχεσθαι, του συνεταιρίζεσθαι, του λόγου και του Τύπου · και η σκληρή και υπερβολική τιμωρία”*.

Παρά το γεγονός ότι επικρατεί η ισότητα των φύλων, οι κοινωνικές διακρίσεις είναι ευρέως διαδεδομένες, ιδίως έξω από τις πόλεις, και ένα εκτελεστικό διάταγμα απαγορεύει στις γυναίκες να κατέχουν ορισμένες θέσεις εργασίας. Ο βιασμός, συμπεριλαμβανομένου του συζυγικού βιασμού, μπορεί να τιμωρηθεί έως και με οκτώ χρόνια κάθειρξης, αλλά οι περισσότερες περιπτώσεις δεν διώκονται λόγω περιορισμένων πόρων. Η σεξουαλική παρενόχληση είναι επίσης διαδεδομένη και δεν είναι παράνομη, αλλά, στην καλύτερη περίπτωση, μπορεί να διωχθεί ως δυσφήμιση ή επίθεση.

Θα ήθελα να κλείσω με τα δικαιώματα των ομοφυλόφιλων ατόμων, που όπως ξέρουμε, παρά το γεγονός ότι νέο Σύνταγμα του 2010 προβλέπει κάποιες γενικές διατάξεις σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα, την ελευθερία, την ισότητα και την ανεκτικότητα που μπορεί να ισχύουν για όλους τους πολίτες, ανεξαρτήτως σεξουαλικού προσανατολισμού ή ταυτότητας φύλου, κάτι τέτοιο δεν εφαρμόζεται στην καθημερινότητα. Δεν υπάρχει νομική αναγνώριση των ζευγαριών του ιδίου φύλου στην Αγκόλα και το 2005, η ανεπίσημη τελετή δέσμευσης ενός ζευγαριού ομοφυλόφιλου αντιμετωπίστηκε ως "ξεδιάντροπη" και "αποτρόπαιη" στα εθνικά περιοδικά ειδήσεων.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Έχοντας διαβάσει, αναλύσει και επεξεργαστεί όλες τις παραπάνω πληροφορίες, έρευνες και μαρτυρίες, μπορούμε να καταλήξουμε σε κάποια συμπεράσματα. Αν μας ζητούσε κάποιος να του συγκρίνουμε δύο χώρες, σίγουρα αυτές δε θα ήταν η Νορβηγία και η Ανγκόλα. Διαβάζοντας όμως και έχοντας ασχοληθεί με την ιστορία, την πολιτική, την οικονομία και την κουλτούρα των δύο χωρών, κατέληξα στο συμπέρασμα ότι τελικά, δεν είναι και τόσο διαφορετικές όσο θα νόμιζε κανείς.

Ιστορικά, οι χώρες αυτές μπορεί να μην είχαν ποτέ κοινούς εχθρούς να μην πολέμησαν/συνεργάστηκαν ποτέ, ωστόσο, παρατηρούνται ομοιότητες ως προς την εξέλιξή τους από την περίοδο που κατακτήθηκαν από άλλες χώρες. Η Νορβηγία πολιορκούνταν συνεχώς από το Βασίλειο της Δανίας και επί τέσσερις αιώνες (από το 1537 έως και το 1814) ήταν υπό τη δανική κυριαρχία και ο μόνος ενδιασμός της Δανίας ήταν αυτή να μην πέσει στα χέρια των Σουηδών.

Η Νορβηγία κατάφερε να αποκρούσει την εισβολή των Σουηδών και παρέμεινε έτσι μια ανεξάρτητη χώρα η οποία μπορούσε πλέον να αναπτυχθεί και να σταθεί σιγά σιγά στα πόδια της από τον 19^ο αιώνα και μετά και με τη θέσπιση του Εργατικού Κόμματος. Παρά τη διχόνοια που παρατηρήθηκε κατά τη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου (αντιστασιακά κινήματα εναντίον ενός ρεύματος υποστήριξης προς τη Γερμανία).

Από την άλλη μεριά έχουμε την Ανγκόλα, την οποία κατέλαβαν οι Πορτογάλοι χάρη στην καλή σχέση που είχαν με το βασιλιά του Κονγκό. Οι συνεχείς διαμάχες Πορτογάλων-Ολλανδών εξασθένησαν τη χώρα και αποδυνάμωσαν το λαό της. Η Ανγκόλα ήταν υποδουλωμένη στο πορτογαλικό αποικιακό καθεστώς και θεωρούνταν αναπόσπαστο μέρος της Πορτογαλίας. Έπειτα από την αποχώρηση των αποικιοκρατών επήλθε ο εμφύλιος πόλεμος όπου και το 1975, με τη βοήθεια των Σοβιετικών, το MPLA κατέλαβε τη διοίκηση της χώρας και μέχρι το 2002 όπου η χώρα καταφέρνει με δειλά βήματα να ορθοποδήσει.

Βλέπουμε, πως και οι δύο χώρες, μέχρι να καταφέρουν να ανεξαρτητοποιηθούν πλήρως, πέρασαν από πολλές διαμάχες (ακόμα και εμφύλιες). Συμφέροντα άλλων χωρών μπήκανε στη μέση, ειδικά για την Ανγκόλα, ωστόσο τόσο η Νορβηγία όσο η Ανγκόλα, κατάφεραν να διώξουν τους αποικιοκράτες από τα εδάφη τους και να δημιουργήσουν εκ νέου κοινωνίες, να συσταθεί μια νέα κυβέρνηση και, φυσικά, να δραστηριοποιηθούν.

Η πολιτική σκηνή της Νορβηγίας ξεκίνησε να εξελίσσεται από πολύ νωρίς. Στο μακρύ ταξίδι της ανεξαρτητοποίησής της παρατηρείται η μετάβαση από τη μοναρχία στη βασιλεία (από τον Χάραλντ Α' Χάρφαγκρε μέχρι τον βασιλιά Όλαφ Β' το 1163). Παρά την άρνησή της να εισχωρήσει στην Ευρωπαϊκή Ένωση, η Νορβηγία εγκατέλειψε την αρχή της ουδετερότητας κι αναγκάστηκε να μπει στο NATO. Ο κυβερνητικός συνασπισμός κατέρρευσε με το αρνητικό δημοψήφισμα για την είσοδο της χώρας στην ΕΟΚ. Η Νορβηγία με το σημερινό πολιτικό της σύστημα χαίρει άκρας ανάπτυξης και επωφελείται από πολλά θετικά πράγματα (ελεύθερη μετακίνηση πολιτών κ.ά.).

Προχωρώντας στην Ανγκόλα, παρά την πολυκομματική Προεδρική Δημοκρατία που έχει εφαρμοστεί, αξίζει να σημειωθεί ότι η χώρα αυτή πέρασε από πολλές δυσκολίες και διαμάχες μέχρι να φτάσει εκεί. Τα 3 μεγάλα κόμματα (MPLA, FNLA και UNITA) πάλευαν για τη κυριαρχία αποδυναμώνοντας ακόμα περισσότερο την πολιτική σκηνή της χώρας. Μετά τη ψήφιση του νέου Συντάγματος και την εφαρμογή του το 2010 παρατηρείται σταδιακή βελτίωση στην πολιτική της χώρας, ωστόσο, είναι πολλά τα πράγματα που θα πρέπει να διορθωθούν στο άμεσο μέλλον (διαφάνεια, ανθρώπινα δικαιώματα, εκπαίδευση).

Παρατηρώντας την πολιτική εξέλιξη της Νορβηγίας και της Ανγκόλας βλέπουμε, πως είναι και οι δύο χώρες, οι οποίες έχουν περάσει από πολλά πολιτικά καθεστώτα (μοναρχία, βασιλεία, δικτατορία, δημοκρατία). Στην περίπτωση της Νορβηγίας, η χώρα κατάφερε να ορθοποδήσει πολύ πιο γρήγορα και πολύ πιο σταθερά για τον απλούστατο λόγο ότι οι πολιτικοί εκπρόσωποι που ανέλαβαν τη διακυβέρνησή της αποζητούν τη διαφάνεια και την ανάπτυξη σε αντίθεση με την Ανγκόλα, όπου η πολιτική σκηνή της, δε φαίνεται να έχει ξεπεράσει ακόμα τις εμφύλιες διαμάχες και τη διχόνοια που επέφεραν αυτές.

Περνώντας, ίσως στο πιο σημαντικό κομμάτι της κάθε χώρας, την οικονομία, παρατηρούμε πάρα πολλές ομοιότητες ανάμεσα στη Νορβηγία και την Αγγκόλα. Μία από τις μεγαλύτερες ομοιότητές τους είναι η εξόρυξη και εξαγωγή πετρελαίου και φυσικού αερίου. Είναι δύο μη ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, οι οποίες, αν εκμεταλλευτούν σωστά, μπορούν να επιφέρουν τεράστια κέρδη και να βοηθήσουν στην ανάπτυξη της οικονομίας και στην ευημερία μιας χώρας.

Η Νορβηγία πέρα από την εξαγωγή πετρελαίου και φυσικού αερίου βασίζεται σε μεγάλο βαθμό και στην: αλιεία, κτηνοτροφία, δασοκομία και στην ηλεκτροχημική/υδροηλεκτρική ενέργεια. Πριν από 7 χρόνια, η Νορβηγία ήταν στους 10 κορυφαίους εξαγωγείς πετρελαίου παγκοσμίως. Ένας άλλος λόγος που η χώρα αυτή ευημερεί είναι τα τεράστια εκμεταλλεύσιμα αποθέματα άνθρακα στον κόσμο. Η Νορβηγία, λόγω της γεωγραφικής της θέσης, έχει άφθονες πηγές ενέργειας. Η κυβέρνηση φέρθηκε έξυπνα με την ανάπτυξη της βιομηχανίας στοχεύοντας στο να φέρει τις βιομηχανίες κοντά στο εργατικό δυναμικό και όχι το αντίθετο. Τέλος, οι εξαγωγές στο φυσικό αέριο καλύπτουν κοντά το $\frac{1}{4}$ της κατανάλωσής του στην Ευρώπη.

Ομοίως, η Αγγκόλα, διαθέτει πλούσια αποθέματα πετρελαίου, φυσικού αερίου, μόλυβδου κ.ά. τα οποία, ωστόσο, φαίνεται να έμεναν ανεκμετάλλευτα τόσα χρόνια από τους αρμόδιους. Η πιο διαδεδομένη μορφή “οικονομίας” στην Αγγκόλα του 15^{ου} αιώνα ήταν το δουλεμπόριο. Με το πέρας των χρόνων, το εμπόριο παραμελήθηκε αλλά στα μέσα του 19^{ου} αιώνα τα λιμάνια της Αγγκόλας ξανοίχτηκαν σε ξένες ναυτιλιακές εταιρίες. Οι ουσιαστικές αλλαγές ήρθαν το 2002, μετά το τέλος του εμφυλίου πολέμου όταν οι τιμές του πετρελαίου ανέβηκαν και αυξήθηκε η παραγωγή του. Ωστόσο, χάρη στα νερά που διαθέτει η Αγγκόλα, είναι δυνατή η καλλιέργεια βαμβακιού, καφέ, δημητριακών, φρούτων κ.ά.

Φαινομενικά, τα αγαθά που παράγει και εξάγει η Νορβηγία και η Αγγκόλα είναι όμοια (πετρέλαιο, φυσικό αέριο, φρούτα, αλιεία κ.ά.) ωστόσο, είναι ζωτικής σημασίας ο τρόπος που η κυβέρνηση και οι άμεσα ενδιαφερόμενοι (μέτοχοι, επιχειρηματίες, το ίδιο το κράτος) διαχειρίζονται αυτά τα προϊόντα/πρώτες ύλες. Η Νορβηγία καταφέρνει και διατηρεί την οικονομία της σε πολύ καλή κατάσταση λόγω των επενδύσεων που κάνει

και των συναλλαγών. Από όταν ανέκτησε την ανεξαρτησία της, η Νορβηγία κατάφερε να ορθοποδήσει και να κάνει τις σωστές επιλογές. Αντίθετα, η Αγκόλα, μετά την αποχώρηση των αποικιοκρατών από τη χώρα, υποδέχτηκε έναν εμφύλιο πόλεμο, ο οποίος, το μόνο που κατάφερε, ήταν να αποδυναμώσει τις εσωτερικές σχέσεις και να καταρρακώσει την οικονομία. Η Αγκόλα, μετά το τέλος του εμφυλίου πολέμου, φαίνεται να μην έχει την εμπειρία και την αποφασιστικότητα να φτάσει τη Νορβηγία στην ανάπτυξη.

Φτάνοντας προς το τέλος της σύγκρισης των δύο χωρών, το μεγαλύτερο χάσμα παρατηρείται στο εκπαιδευτικό σύστημά τους και στα ανθρώπινα δικαιώματα. Η βασική διαφορά είναι τα ποσοστά των ανθρώπων που καταφέρνουν και αποφοιτούν από σχολεία/σχολές. Ένα παρόμοιο που παρατηρούμε και στις δύο χώρες είναι πως η Πρωτοβάθμια εκπαίδευση είναι υποχρεωτική. Σημαντικές διαφορές, ωστόσο, παρατηρούμε στη διάρκεια σπουδών της κάθε βαθμίδας και στο κόστος εκπαίδευσης.

Στη Νορβηγία, το Δημοτικό αποτελείται από 7 τάξεις, το Γυμνάσιο από 3 και το Λύκειο από 3. Τα σχολεία Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης είναι ως επί το πλείστον δημόσια. Η Νορβηγία έχει θεσπίσει νόμο, ο οποίος υποχρεώνει τον κάθε δήμο να έχει ολόημερη φροντίδα για παιδιά από 1^η μέχρι και 4^η Δημοτικού. Το νορβηγικό εκπαιδευτικό σύστημα προωθεί την εκπαίδευση εξ' αποστάσεως.

Αντίθετα, η Αγκόλα, παρουσιάζει μεγάλη έλλειψη σε ειδικά εκπαιδευμένο διδακτικό προσωπικό λόγω την πρόσφατης παύσης των διαμαχών. Ενώ η προσέλευση στο Δημοτικό σχολείο έχει τριπλασιαστεί μεταξύ 1976 και 1979, πολλά είναι τα παιδιά τα οποία δεν ολοκληρώνουν καν τη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (και ειδικά τα κορίτσια, τα οποία αναγκάζονται να μένουν στα σπίτια να βοηθάνε στη συντήρησή του). Ένα άλλο μεγάλο πρόβλημα είναι το γεγονός ότι τα πιο πολλά Γυμνάσια βρίσκονται μόνο σε μεγάλες πόλεις και τα παιδιά αδυνατούν να φτάσουν εκεί με αποτέλεσμα, να διακόπτουν τις σπουδές τους.

Συγκριτικά μιλώντας, η Νορβηγία θα έπρεπε να θεωρηθεί ως η *“χώρα-υπόδειγμα”* όσον αφορά στο εκπαιδευτικό της σύστημα. Το ποσοστό των πολιτών που έχει πρόσβαση στην παιδεία είναι πολύ ανώτερο από αυτό της Αγκόλα. Άλλο ένα

τεράστιο χάσμα παρατηρείται, όμως, στα βασικά ανθρώπινα δικαιώματα. Είναι άλλος ένας τομέας όπου η χώρα του Βορρά υπερτερεί. Οι γυναίκες έχουν πολύ περισσότερα δικαιώματα από αυτές στην Ανγκόλα και λόγω νομοθεσιών που τις προστατεύουν αλλά και λόγω διαφάνειας και δικαστικού συστήματος. Στην Ανγκόλα, για παράδειγμα, η σεξουαλική παρενόχληση μπορεί να ξεπεραστεί σαν ένα πταίσμα ενώ στη Νορβηγία θα παρθούν τα απαραίτητα μέτρα. Η βορειοευρωπαϊκή χώρα φέρεται με σεβασμό στις μειονότητες και στις ειδικές ομάδες ανθρώπων κάτι το οποίο η Ανγκόλα θα πρέπει να υιοθετήσει τάχιστα μέσα στα επόμενα χρόνια.

Τέλος, όσες ομοιότητες και να παρατηρούνται ανάμεσα στις δύο χώρες που επέλεξα να συγκρίνω, οι βασικές είναι οι διαφορές τους και οι αντιθέσεις τους. Οι διαφορές αυτές θα πρέπει να μελετηθούν σε βάθος και να καθοριστεί και να εξεταστεί τι μπορεί να γίνει, όχι να γίνουν οι δύο χώρες πανομοιότυπες μεταξύ τους, αλλά να επιτευχθεί το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα ακολουθώντας το παράδειγμα της ανεπτυγμένης χώρας και παρατηρώντας τις κινήσεις της που κατάφεραν να τη φέρουν στη λίστα των κορυφαίων κρατών όχι μόνο της Ευρώπης αλλά και του κόσμου. Το ταξίδι της Ανγκόλας μέχρι την κορυφή θα είναι οπωσδήποτε δύσκολο και χρονοβόρο, αλλά μια χώρα η οποία κατάφερε να αποκρούσει τους αποικιοκράτες και να επιβιώσει από έναν εμφύλιο πόλεμο, δε θα έπρεπε να το βάλει κάτω τώρα.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Έχοντας ασχοληθεί στο παρελθόν με την Ανγκόλα, πάντα θεωρούσα, πως είναι μια χώρα, ο οποία πληροί τις προδιαγραφές για να φτάσει μια χώρα, όπως είναι η Νορβηγία. Αναλύοντας και τις δύο χώρες κατάλαβα, πως είναι τεράστιο το χάσμα ανάμεσά τους. Σαφώς, είναι πάρα πολλά αυτά που τις ενώνουν: πετρελαιοπαραγωγή, αποικιοκρατία, η πλήρης αποδιοργάνωση μετά τις ένοπλες συγκρούσεις και τα σταθερά βήματα για την ανάπτυξη, αλλά πολλά είναι και αυτά που τις διαφοροποιούν: ο ρυθμός της ανάπτυξης, η ποιότητα ζωής που διασφάλισε η κάθε κυβέρνηση για τους πολίτες της και τα δικαιώματα των ανθρώπων.

Η Νορβηγία, όντας μια ευρωπαϊκή χώρα κι έχοντας τη στήριξη πολλών άλλων χωρών (μελών Ευρωπαϊκή Ένωσης και μη) μπόρεσε και κατάφερε να ορθοποδήσει πολύ πιο γρήγορα από την Ανγκόλα μετά από οποιαδήποτε σύγκρουση (η Νορβηγία, βέβαια, δεν είχε να αντιμετωπίσει τα δεινά ενός εμφυλίου πολέμου). Η διαφάνεια των πολιτικών της Ανγκόλα είναι ένα θέμα, με το οποίο αξίζει να ασχοληθεί κανείς παραπάνω, άμα λάβει υπόψιν το έργο της κυβέρνησης της Νορβηγίας. Οι οικονομίες των δύο χωρών δεν μπορούν να συγκριθούν με αντικειμενικότητα λόγω των πρόσφατων εξελίξεων στην Ανγκόλα. Πολιτιστικά, όπως είναι αναμενόμενο, οι χώρες δεν παρουσιάζουν κάποια ιδιαίτερη ομοιότητα λόγω γεωγραφίας, καταγωγής των φύλων, θρησκείας και εθίμων.

Ψάχνοντας μέσα από βιβλία, εγκυκλοπαίδειες, ιστοσελίδες και άρθρα, ανακάλυψα την πτυχή της κάθε χώρας σε 4 επίπεδα: ιστορικό, πολιτικό, οικονομικό και πολιτισμικό (μέσα στον πολιτισμό συμπεριλαμβάνω και την εκπαίδευση, επειδή θεωρώ ότι είναι ένα αναπόσπαστο κομμάτι της ζωής μας και της εξέλιξής μας). Κάποιος θα μπορούσε να θεωρήσει δεδομένο το γεγονός ότι μια χώρα, η οποία έχει στη διάθεσή της πετρελαιοπηγές, πλούσια αποθέματα φυσικού αερίου και γενικά, ορυκτό πλούτο, θα ευημερούσε χωρίς κανένα πρόβλημα και χωρίς ιδιαίτερο κόπο.

Η Ανγκόλα είναι ένα ζωντανό παράδειγμα, το οποίο μπορεί να μας διαψεύσει αυτή τη θεωρία, αρκεί, βέβαια και η ίδια η κυβέρνηση της χώρας να είναι διατεθειμένη να βάλει στην άκρη τα δικά της συμφέροντα και να ξεκινήσει έναν πιο συλλογικό αγώνα για την εξέλιξή της.

Θα ήθελα να κλείσω με τα λόγια του Βρετανού φιλόσοφου Σπένσερ (1820-1903):
“Ο κυριότερος στόχος της εκπαίδευσης δεν είναι η γνώση, αλλά η δράση”. Εξετάζοντας περιπτώσεις σαν την Ανγκόλα και μαθαίνοντας από χώρες όπως είναι η Νορβηγία, θεωρώ, ότι έχουμε πολλά να μάθουμε για τις δικιές μας χώρες και μπορούμε να γίνουμε ακόμα καλύτεροι και να προσφέρουμε στους εαυτούς μας αλλά και στους συνανθρώπους μας μια καλύτερη ποιότητα ζωής και μια καθημερινότητα με αξιοπρέπεια και αλληλοσεβασμό.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Έντυπη βιβλιογραφία

- Εγκυκλοπαίδεια “Δομή” (2006). Τόμος 1ος. Α,α-Ακαπέλα Αθήνα: ΔΟΜΗ, σελ. 282-293
- Εγκυκλοπαίδεια “Δομή” (2006). Τόμος 21ος. Αθήνα: ΔΟΜΗ, σελ. 68-94
- Μεγάλη Γενική Εγκυκλοπαίδεια “Υδρία” (1978). Τόμος 1ος Α-αγκυρίτης. Αθήνα: Εταιρία Ελληνικών Εκδόσεων, σελ.446-449
- Μεγάλη Γενική Εγκυκλοπαίδεια “Υδρία” (1978). Τόμος 41ος νηπενθές-Όλυμπος. Αθήνα: Εταιρία Ελληνικών Εκδόσεων, σελ. 106-112
- Νέος Παγκόσμιος Άτλας (1996). Τόμος 3ος Ευρώπη (χώρες εκτός Ε.Ε.). Αθήνα: ΔΟΜΗ, σελ. 183-204
- Νέος Παγκόσμιος Άτλας (1996). Τόμος 7^{ος} Αφρική. Αθήνα: ΔΟΜΗ, σελ. 33-42
- Παγκόσμιος Γεωγραφικός Άτλας (2006). Τόμος 8^{ος}. Αθήνα: ΔΟΜΗ, σελ. 72-99.

Ηλεκτρονική βιβλιογραφία (ελληνική και ξένη)

- Επίσημη ιστοσελίδα της Νορβηγίας στην Ελλάδα:
<https://www.norway.no/en/greece> (τελευταία πρόσβαση στις 10/05/2018)
- Επίσημη ιστοσελίδα του Νορβηγικού κοινοβουλίου
<https://www.stortinget.no/en/In-English/> (τελευταία πρόσβαση στις 07/05/2018)
- Πληροφορίες της CIA περί Αγκόλας
<https://www.cia.gov/library/publications/resources/the-world-factbook/geos/ao.html> (τελευταία πρόσβαση στις 14/05/2018)
- Στατιστικά για τη Νορβηγία <https://www.ssb.no/en/> (τελευταία πρόσβαση στις 18/05/2018)
- Country Reports on Human Rights Practices for 2012, United States Department of State, Bureau of Democracy, Human Rights and Labor
<https://www.state.gov/documents/organization/204298.pdf> (τελευταία πρόσβαση στις 14/05/2018)

- Douglas D. “Norway” <http://www.everyculture.com/No-Sa/Norway.html>
(τελευταία πρόσβαση στις 18/05/2018)
- Øystein O. "Secondary Industries". This is Norway.
https://www.ssb.no/en/befolkning/artikler-og-publikasjoner/_attachment/39483?_ts=132b040ac48 σελ. 40. (τελευταία πρόσβαση στις 18/05/2018)
- “Public education in Angola. From primary to higher education”
<https://www.justlanded.com/english/Angola/Angola-Guide/Education/Public-education-in-Angola> (τελευταία πρόσβαση στις 16/05/2018)
- Rinkman B. “Angola” <http://www.everyculture.com/A-Bo/Angola.html>
(τελευταία πρόσβαση στις 18/05/2018)